

Luomutuotannon kehitysnäkymät 2027

Maa- ja metsätalousministeriö

Saarnivaara Pasi, Pirttijärvi Reijo, Kallinen Anne

Kantar TNS Agri

5/2020

Contents

1	Yhteenveto	3
2	Tutkimuksen tavoite ja toteutus	5
3	Luomutuotannon kehitys	9
4	Luomutuotantoennusteet	15
5	Kannattavuusnäkymät ja Yrittäjäominaisuudet	25
6	Luomutilojen kehittäminen ja kehittämisen esteet	33
7	Luomutuotannon jatkaminen ja luomukiinnostus	40
8	Miksi luomua?	50
9	Miksi ei luomua?	56
10	Ympäristötoimet Luomukorvauksen ehdot Kotieläinkorvaus	62

KANTAR

1

Yhteenveto

YHTEENVETOA

- Luomutilat ovat keskimääräistä suurempia.
- Luomutuottajien kuva oman tilan nykyisestä ja tulevasta kannattavuudesta on edelleen tavanomaisia tiloja positiivisempi.
- Luomutuotannon kasvu jatkuu. Kaikista tavanomaisista tiloista 11 % voisi olla kiinnostunut siirtymään luomutuotantoon. Todennäköisiksi siirtyjiksi arvioidaan kuitenkin vai ne, jotka ovat maininneet siirtymävuoden (noin puolet kiinnostuneista).
  - Kiinnostus on hieman hiipunut kahdessa vuodessa.
- Luomukotieläintuotannosta eniten kiinnostavat emolehmä-, kananmuna ja lammastuotanto.
- Luomutilojen (kasvinviljelyn osalta) määrä voi kasvaa seuraavien vuosien aikana kymmenellä prosentilla, noin 5500 tilaan. Vuodesta 2022 eteenpäin luomuun siirtyviä on vähemmän ja tilamäärän kasvu on huomattavasti maltillisempaa. Vuoteen 2027 mennessä luomutiloja olisi tämän hetken suunnitelmien toteutuessa noin 5600.
- Luomualan osuus koko maan peltoalasta nousee ennusteen mukaan vuoteen 2022 mennessä 15 prosenttiin (2019: 13,5 %) ja vuonna 2027 noin 17 %:iin.
- Luomutilojen keskimääräinen peltoala kasvaa edelleen 61 hehtaarista per tila 70 hehtaariin vuoteen 2027 mennessä.
- Luomukotieläintuotannossa on edelleen kasvupotentiaalia. Tuotannosta luopujia on vähemmän kuin tavanomaisessa tuotannossa ja luomussa pysytään yleensä niin kauan kuin tuotanto jatkuu. Poistuma tulee korvattua luomussa jatkavien tilojen laajennuksilla ja kasvun mahdollistavat uudet luomutilat, kuten aiemminkin.
- Luomumaidon tuotantopotentiaalissa on kasvua 60 % ja luomukananmunien tuotanto voi suunnitelmien toteutuessa kasvaa 70% nykyisestä tuotantomäärästä.
- Luomulampaiden tuotanto voi kasvaa 20 prosentilla, luomisianlihan tuotantoon ei ole suurta suosiota.
- Luomussa vetoaa ennen kaikkea kuva hyvästä kannattavuudesta, tuista ja ekologinen tuotantotapa.
- Syyt miksi viljelijä ei halua siirtyä luomuun liittyvät rikkakasviongelmiin, byrokratiaan, sekä alhaiseen tuotos-/satotasoon.

KANTAR

2

Tutkimuksen tavoite ja
toteutus

Tutkimuksen toteutus - Maatilojen kehitysnäkymät vuoteen 2027

Vastaajamäärä

- Maatilojen kehitysnäkymät 2027 on laaja kaikkia maatiloja koskevaan kyselytutkimus (n=4 457).
- Tavanomaisia tiloja = 3644
- Luomutiloja = 813
- Raportissa tuloksia tarkastellaan tuotantosuunnittain, kaikkien maatilojen osalta sekä kaikkien jatkavien maatilojen osalta.

Kohderyhmä ja otanta

- Aktiivimaatilat
- Näytelähde: MMM/Mavi maaseutuelinkeinorekisteri
- Edustaa kaikkia Suomen maatiloja, myös ruotsinkielisiä tiloja

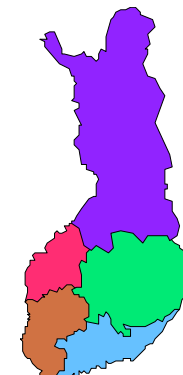
Tiedonkeräys

- Tammi-helmikuu 2020
- Tiedonkeräysmenetelmä
  - Nettikysely; kutsun mukana lähetettiin kyselylomake liitteenä, jotta vastauksia pystyi miettimään etukäteen
  - Lisäksi eräitä kohderyhmiä aktivoitiin vastaamaan puhelinsoitoilla
- Vastanneiden kesken arvottiin palkintoja.
- Tiedonkeräys ja -käsittely toteutettu SFS-ISO 20252 -standardia noudattaen

Aineiston käsittely

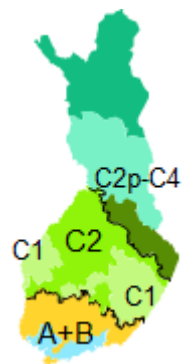
- Koko tutkimusaineisto painotettu vastaamaan kaikkia maatiloja 3-ulotteisella painotusmatriisilla: ELY-keskus, tilamäärä tuotantosuunnittain ja peltoala vuoden 2019 tukihaun mukaisilla tiedoille (MMM/Ruokavirasto)
- Aineisto oikaistiin myös ELY-keskuksittain luomutilojen lukumäärän mukaan.
- Kotieläintalouden tuotantosuunnat painotetaan eläinmäärien ja alueiden mukaan

Raportissa käytetty suuralue

TUTKIMUSNÄYTE / LUOMUTILAT

- sähköinen kysely helmi-maaliskuussa 2020, luomutilojen vastausprosentti 16%
- tutkimusaineisto painotettiin edustamaan kaikkia luomutiloja ELY - keskuksittain

	Näyte kpl	
Tiloja, kpl	813	
<u>Tukialueittain:</u>	<u>kpl</u>	<u>%-näytteestä</u>
• A + B –alueet	312	38
• C1 –alue	195	24
• C2 –alue	242	30
• C2p-C4-alueet	64	8
<u>Tilakoko, ha/tila:</u>		
• 0-19.99	149	18
• 20-49.99	256	31
• 50-99.99	230	28
• 100-	178	22

Tutkimusnäyte / Luomutilat

LUOMUTILAT TUOTANTOSUUNNITTAIN	
	Tiloja, kpl
<u>Päätuotantosunnittain:</u>	
• Lypsykarja	84
• Muu nauta	164
• Sika	3
• Muu kotieläin	49
• Vilja	297
• Muu kasvi	152
• Muu	64
YHTEENSÄ	813

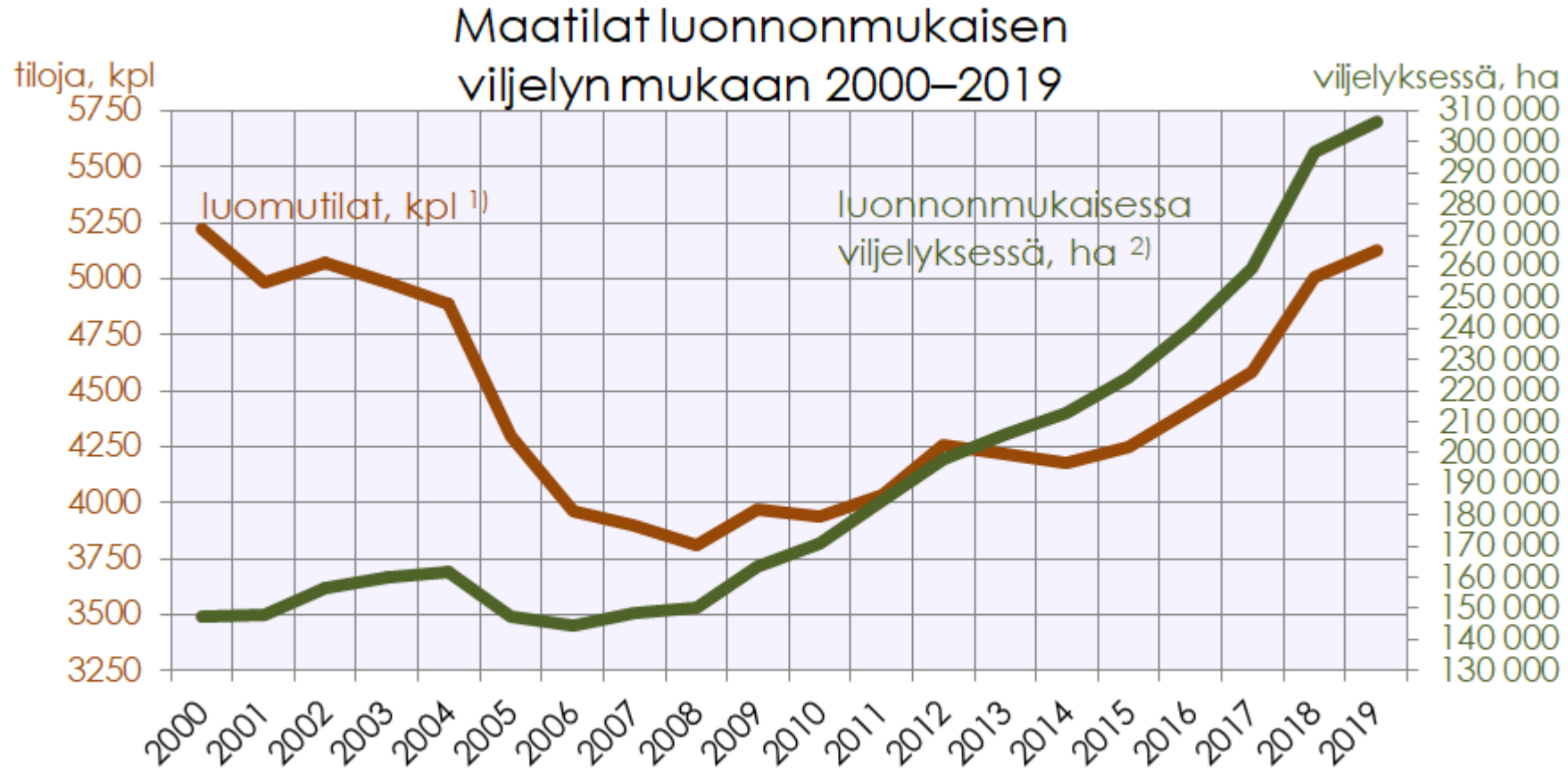
KANTAR

3

Luomutuotannon kehitys

Viljelystä peltoalasta 13,5 % on luonnonmukaisessa viljelyssä

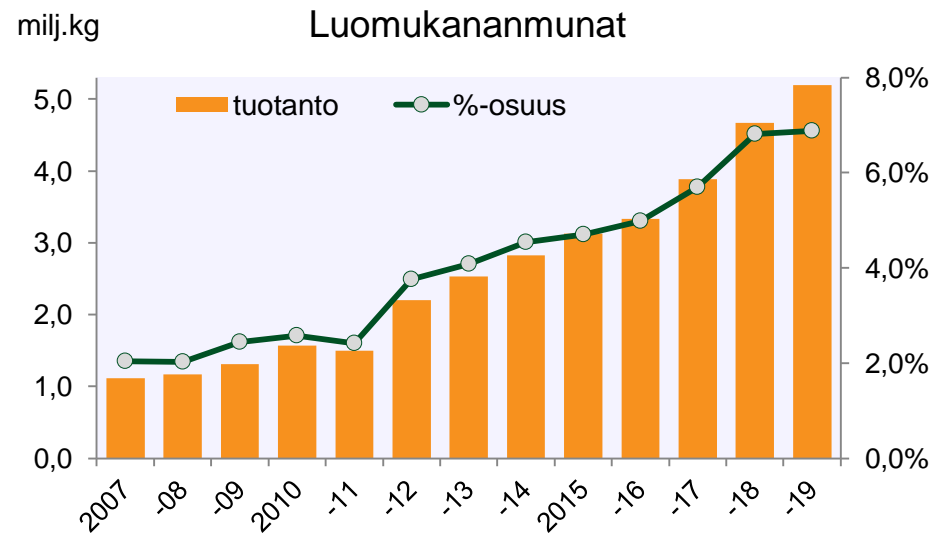
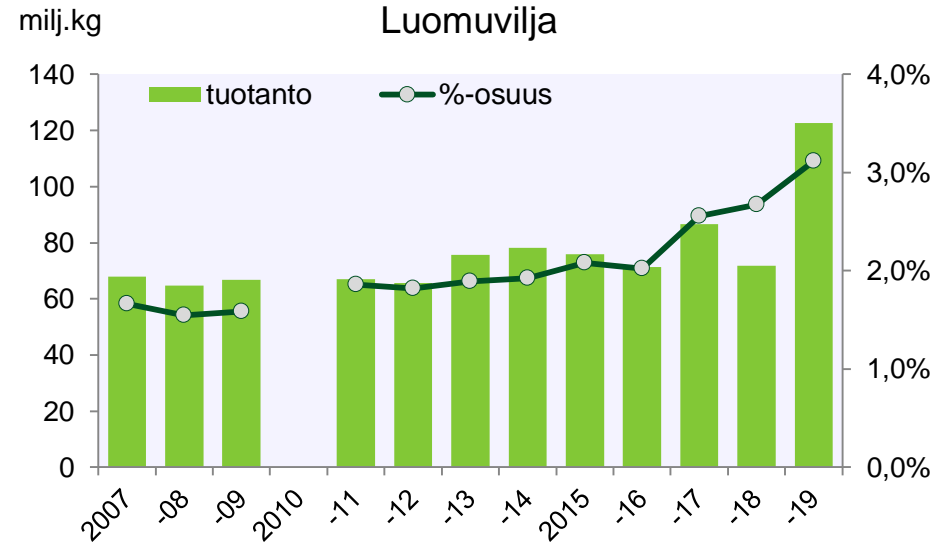
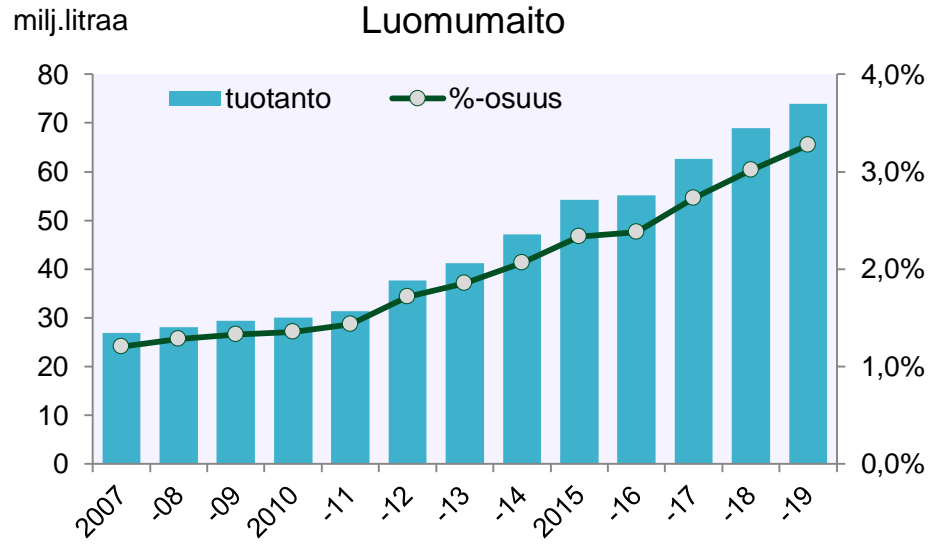

1) Tila kuuluu luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmän piiriin

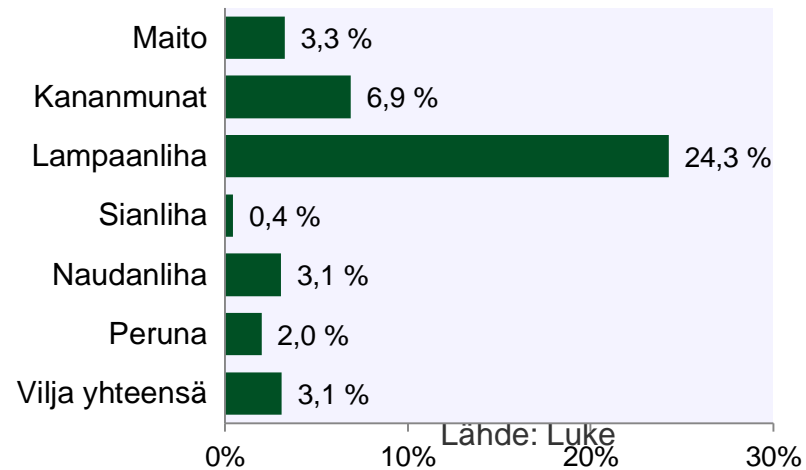
2) Luomuhyväksytyt alueet ja luomutuotantoon siirtymässä olevat alueet

Lähde: Evira

Luomutuotteiden tuotanto

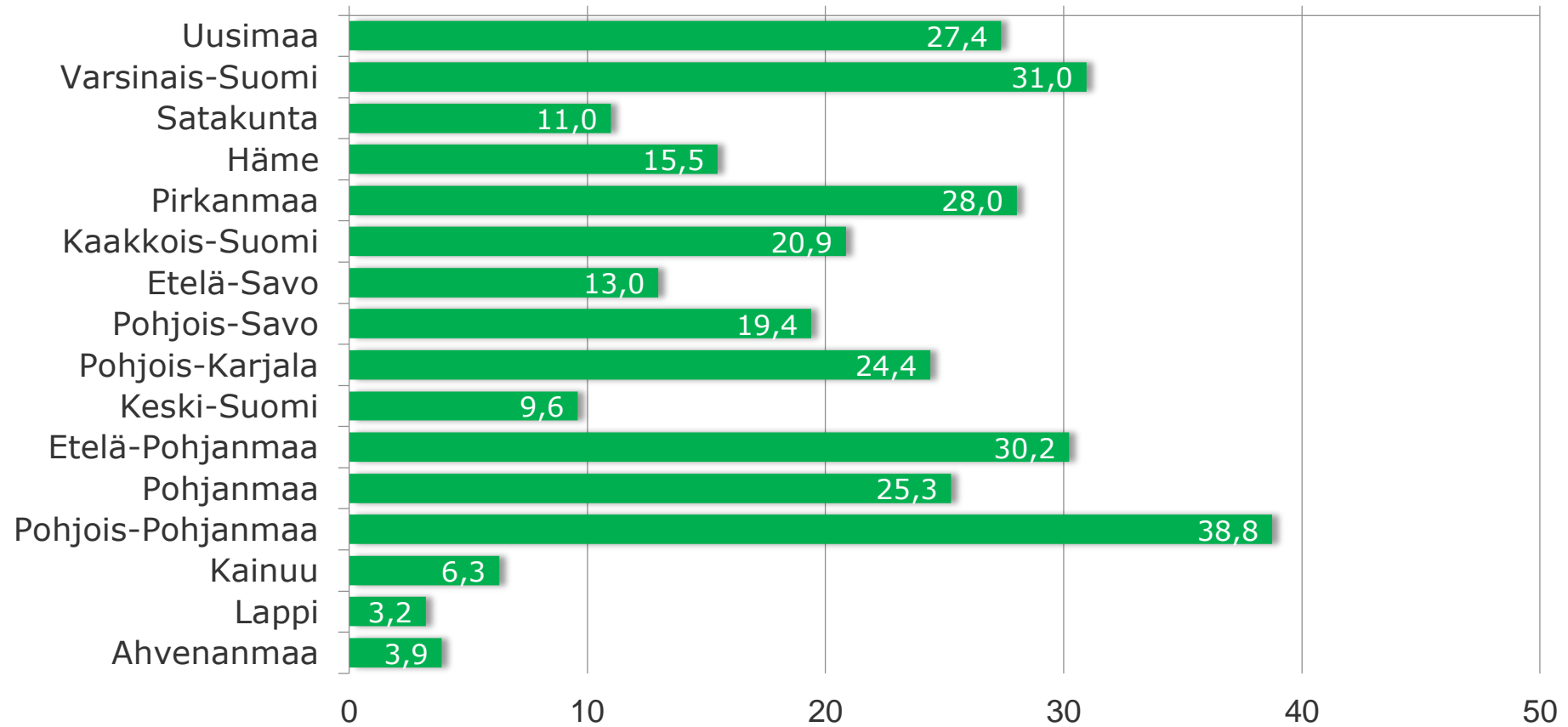
Luomutuotannon %-osuus kokonaistuotannosta 2019

Luomualat 2019, ELY-keskuksittain

Lähde: Evira

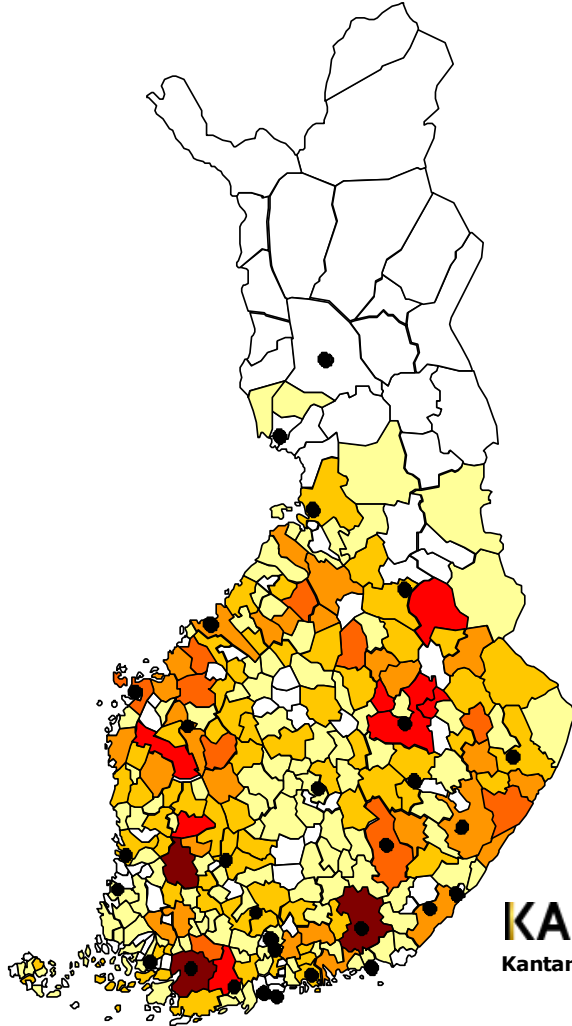
Luomuala ELY-keskuksittain 2019, 1000 ha

Luomutilat ja -pelto 2019

Luomutilat: 2019

YHTEENSÄ: 4 539

tilaa
 < 5
 5 - 15
 15 - 30
 30 - 45
 45 - 60
 60 - 75
 > 75

KANTAR
 Kantar TNS Agri Oy

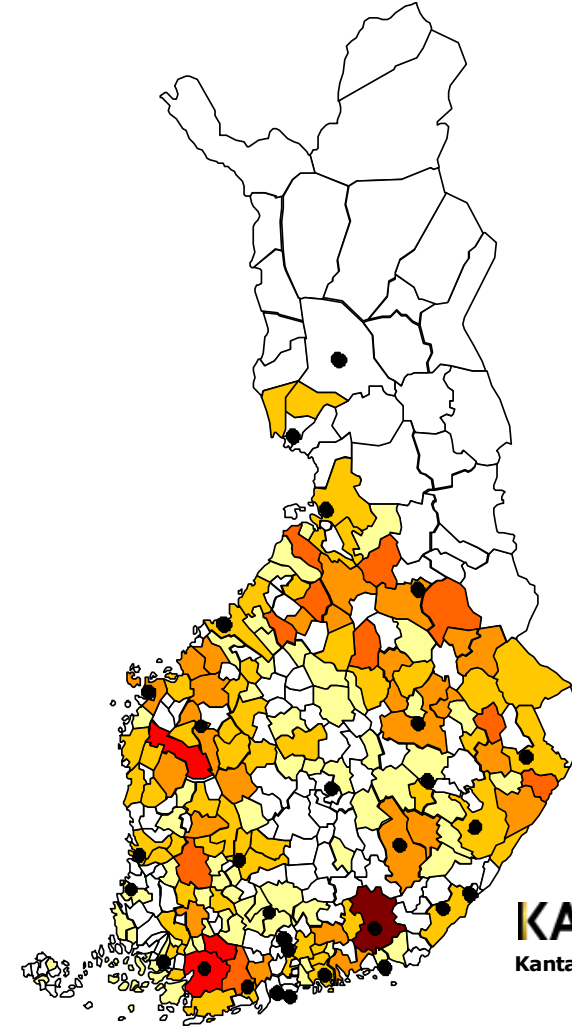
Maan 15 suurinta kuntaa

Luomupelto: 2019

Kouvola	7 652
Somero	4 837
Salo	4 825
Kurikka	4 394
Lohja	3 873
Kiuruvesi	3 707
Haapavesi	3 592
Siikajoki	3 567
Sotkamo	3 320
Polvijärvi	3 285
Tohmajärvi	3 197
Sastamala	3 092
Vaala	3 081
Sievi	3 038
Kauhava	2 956

Luomupelto: 2019

YHTEENSÄ: 260 652 (ha)

hehtaaria
 < 500
 500 - 1 000
 1 000 - 2 000
 2 000 - 3 000
 3 000 - 4 000
 4 000 - 5 000
 > 5 000

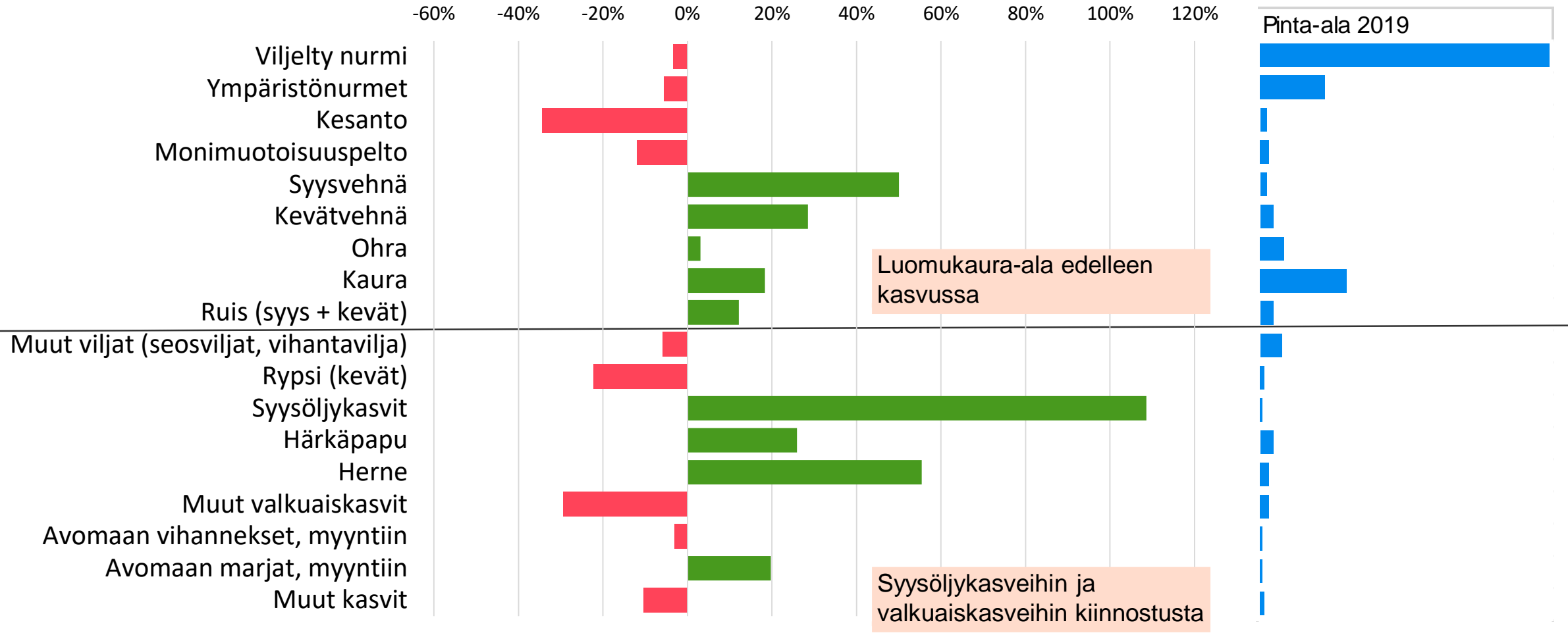
KANTAR
 Kantar TNS Agri Oy

HUOM! Aineisto vakiintuneen luomupellon mukaan

Lähde: Ruokavirasto

Luomualan kasvu ELY-keskuksittain, %-osuus kokonaispeltoalasta

KAIKKI luomutilat, pellonkäytön muutos 2019-->2022 (%)

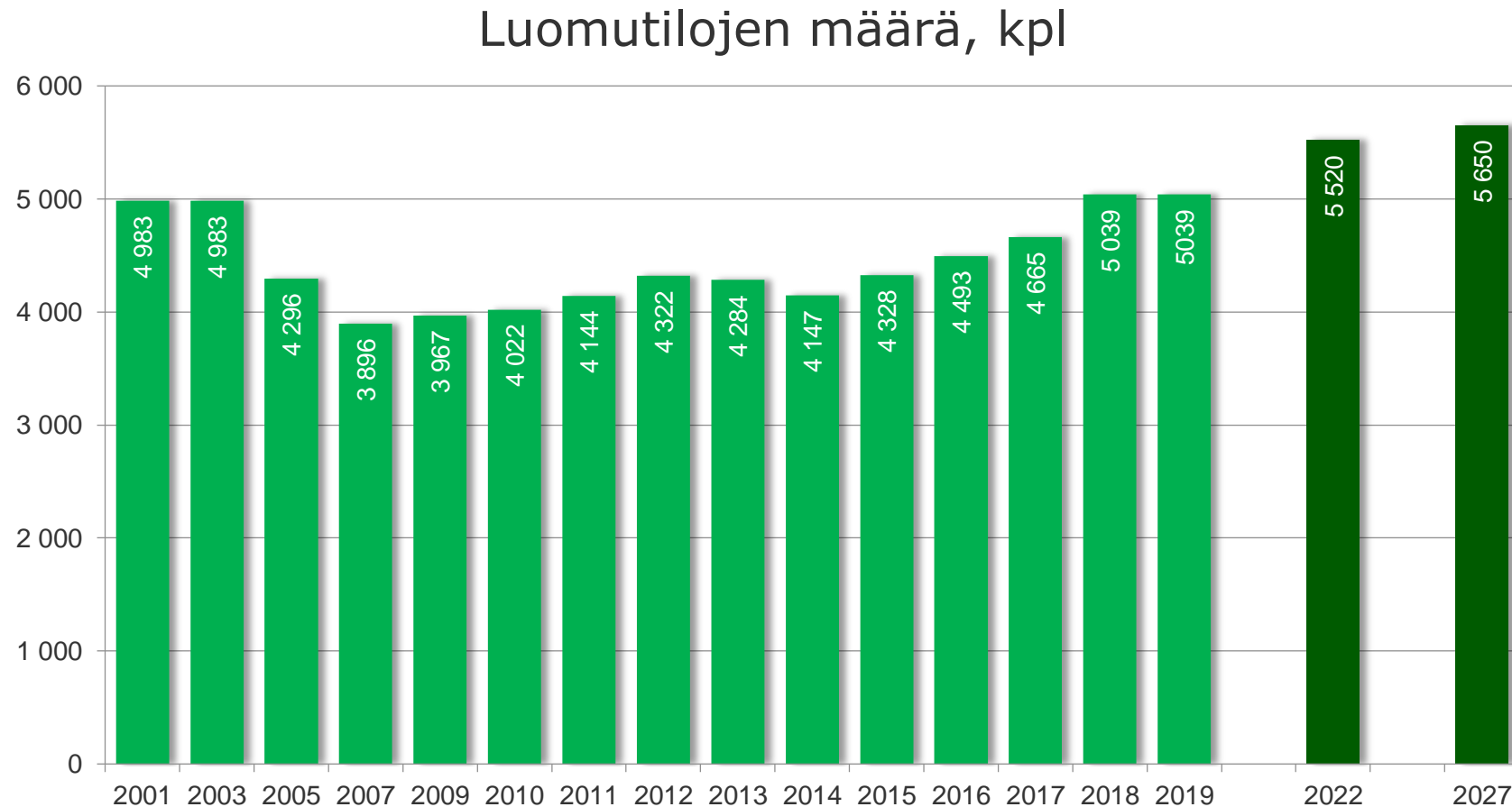

KANTAR

4

Luomutuotantoennusteet

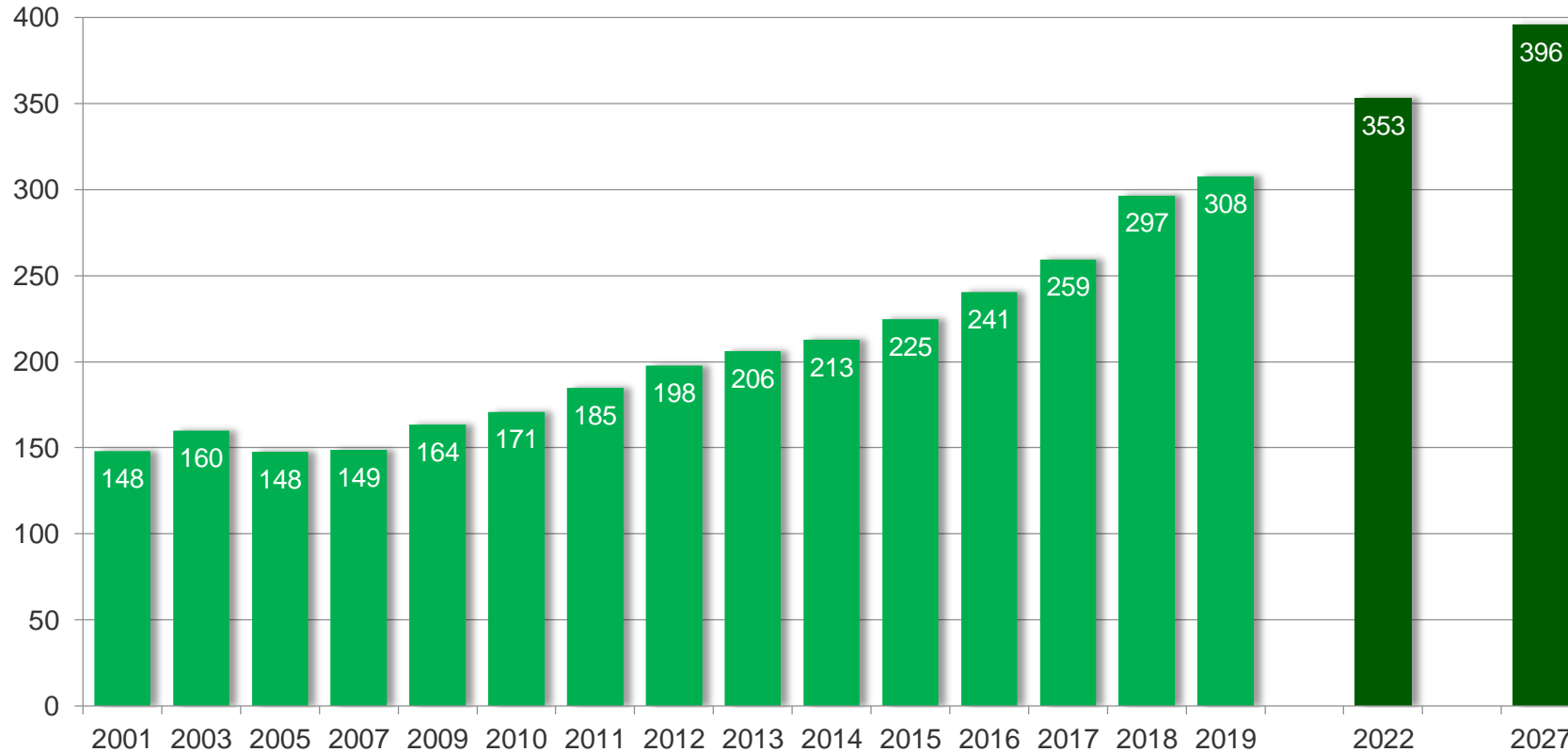
Ennusteen mukaan luomutilojen (kasvinviljelyn osalta) määrä kasvaa lähes 10 prosenttia vuoteen 2022 mennessä

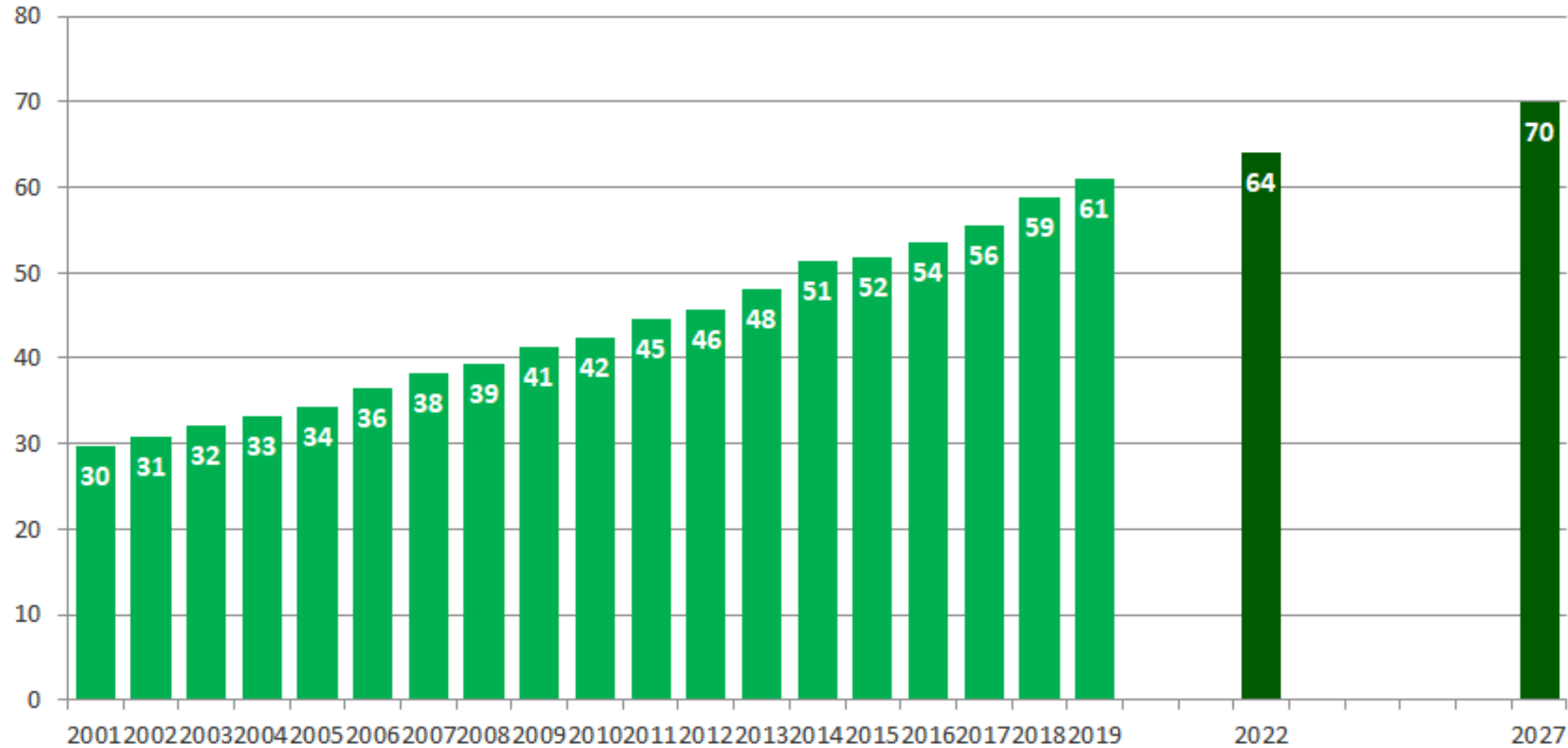
Luomualan osuus koko maan peltoalasta nousee ennusteen mukaan vuoteen 2022 mennessä 15 prosenttiin (2019: 13,5 %) ja vuonna 2027 noin 17 %:iin

Luomuviljelty peltoala, 1000 ha

Luomutilojen keskimääräinen peltoala jatkaa kasvua

Luomuviljelty peltoala, ha/tila

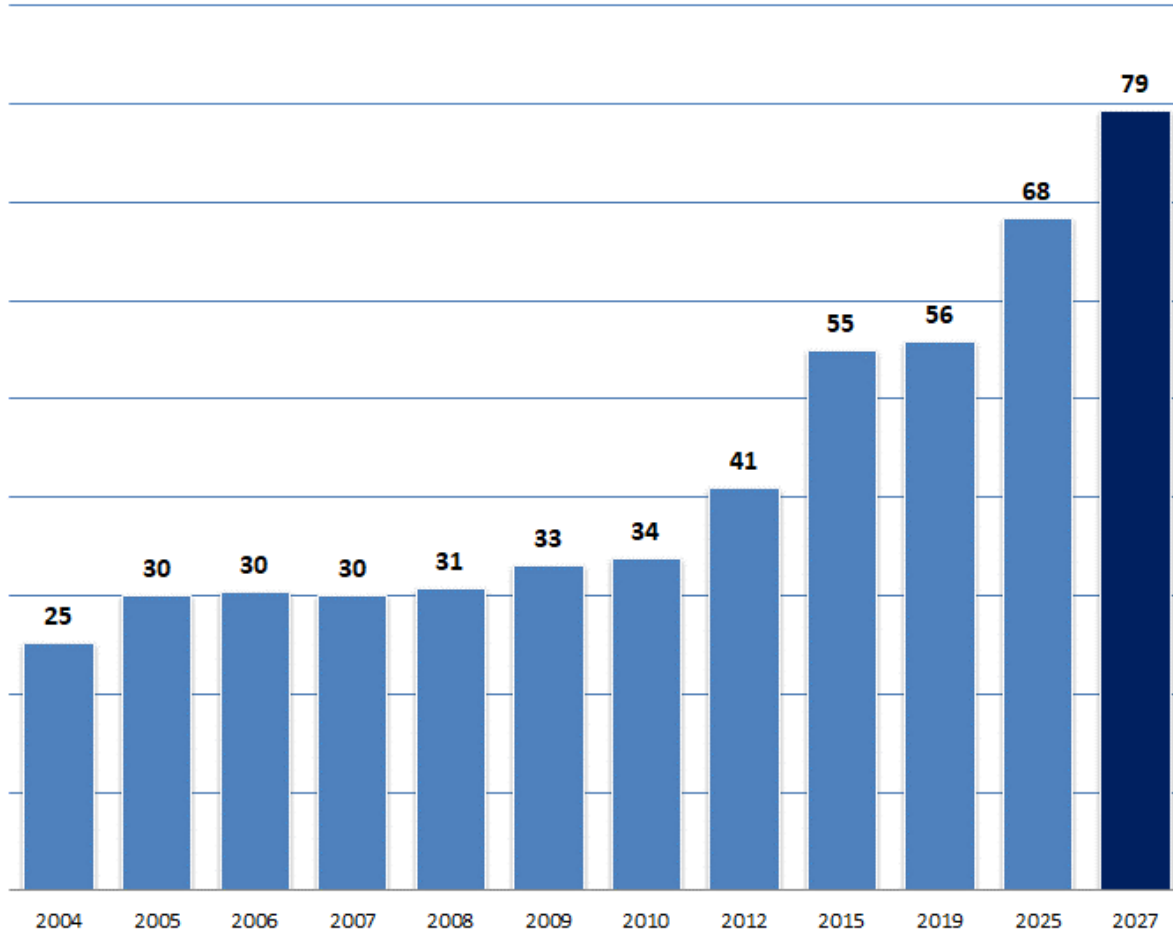

Luomualan kasvu ELY-keskuksittain, %-osuus kokonaispeltoalasta

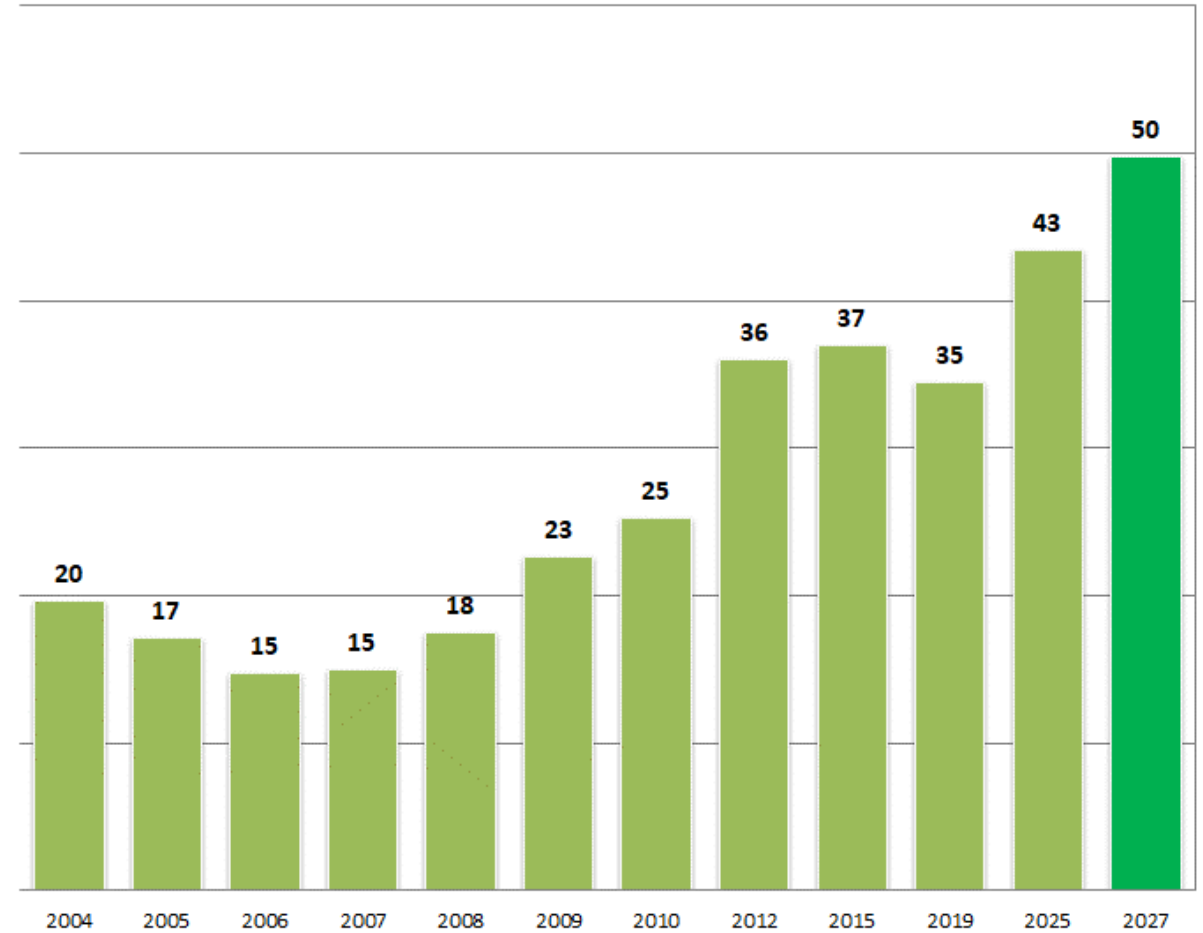
ELY-keskus	luomualan osuus, % peltoalasta	
	2019	2022
Uusimaa	15	15
Varsinais-Suomi	11	12
Satakunta	8	9
Häme	8	11
Pirkanmaa	16	25
Kaakkois-Suomi	15	17
Etelä-Savo	18	17
Pohjois-Savo	13	15
Pohjois-Karjala	29	30
Keski-Suomi	10	11
Etelä-Pohjanmaa	12	13
Pohjanmaa	13	14
Pohjois-Pohjanmaa	16	19
Kainuu	25	38
Lappi	7	7
Ahvenanmaa	24	22
Yhteensä	13	15

Luomumaito- ja emolehmätilat keskimääräistä suurempia

Luomu lypsylehmiä / tila (kpl)

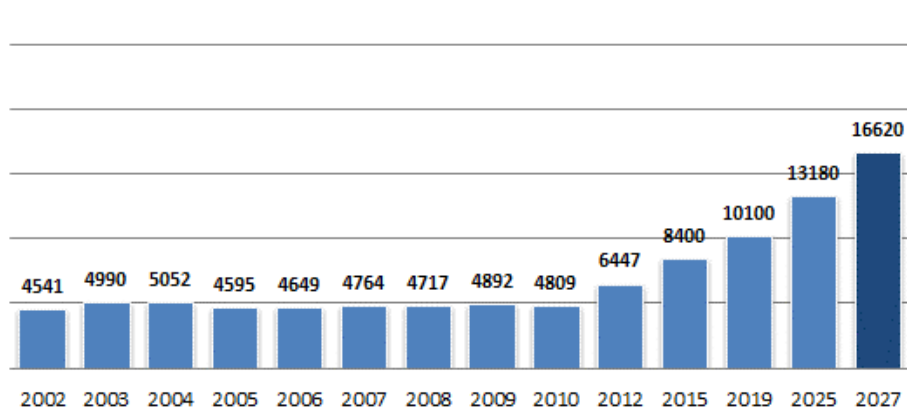

Luomu emolehmiä / tila (kpl)

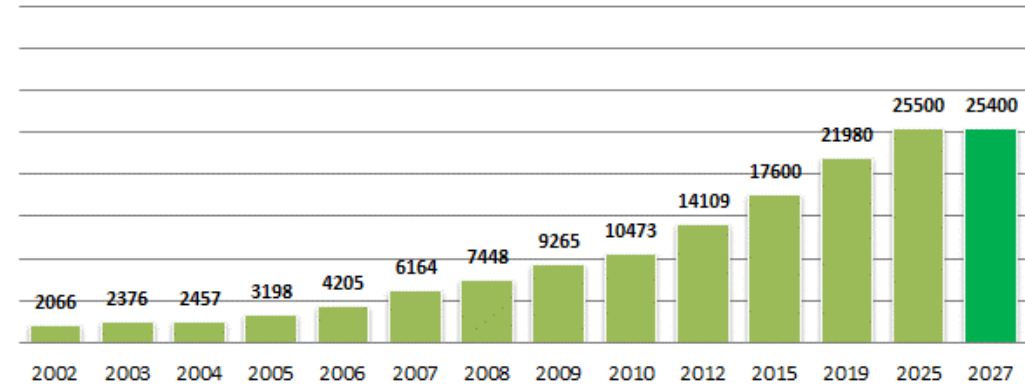

Luomumaidontuotanto voisi kasvaa 60 % vuoteen 2027 mennessä ja emolehmien määrä kuudenneksella

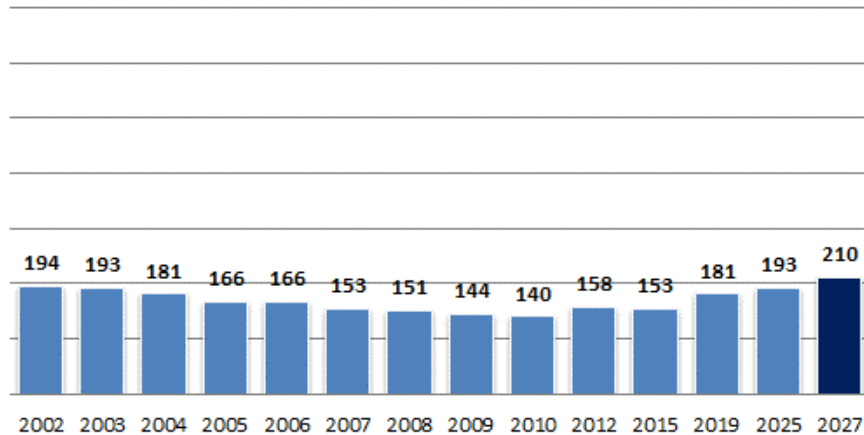
Lypsylehmiä

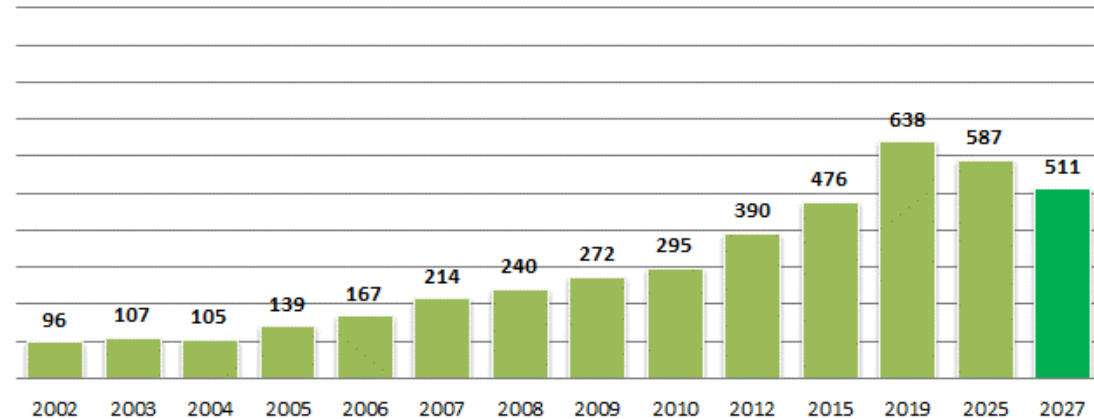
Emolehmiä

Lypsykarjatiloja

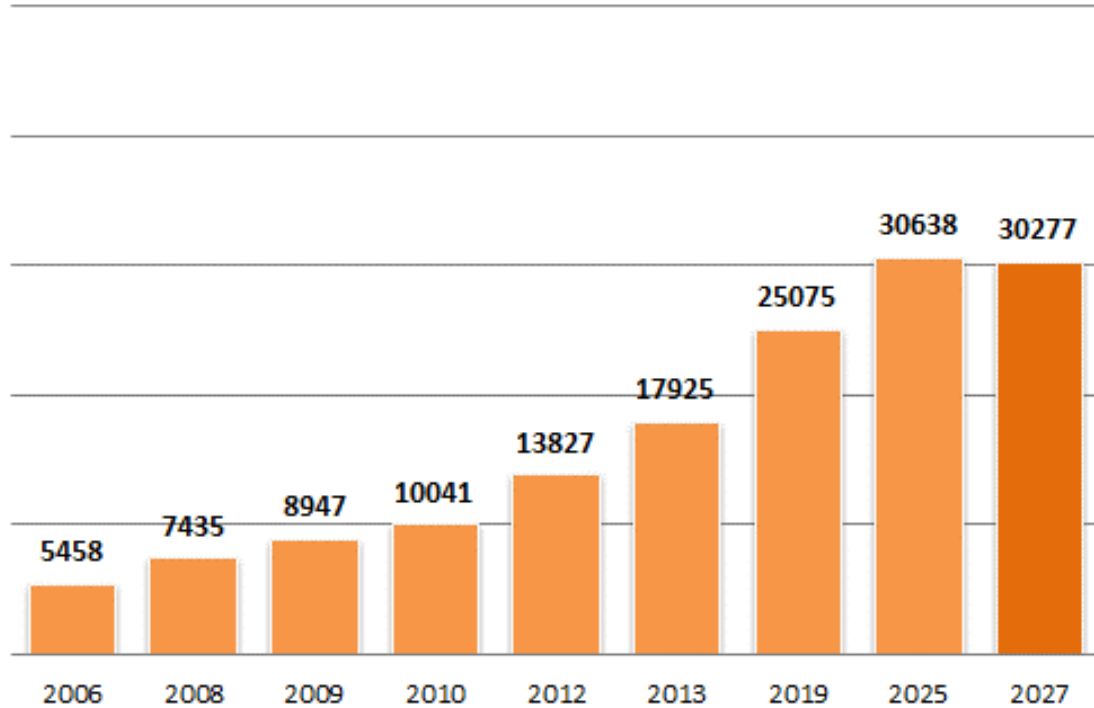

Emolehmätiloja

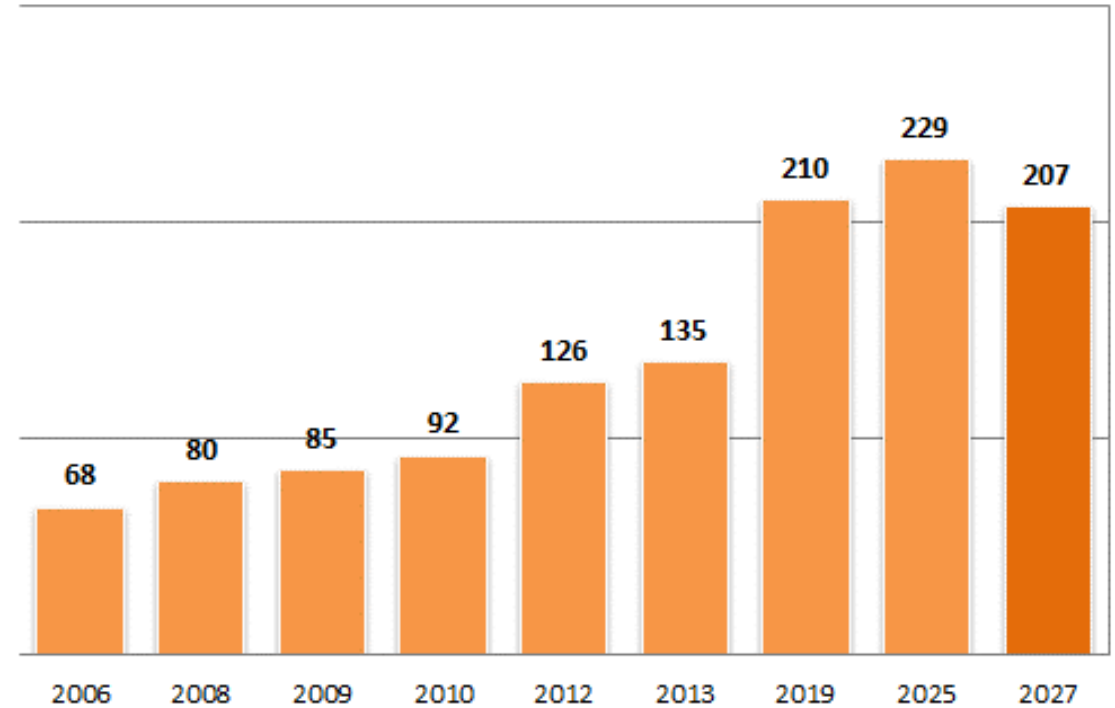

Luomulampaiden määrä voisi kasvaa noin 20 % vuoteen 2025 mennessä

Luomu uuhia, kpl

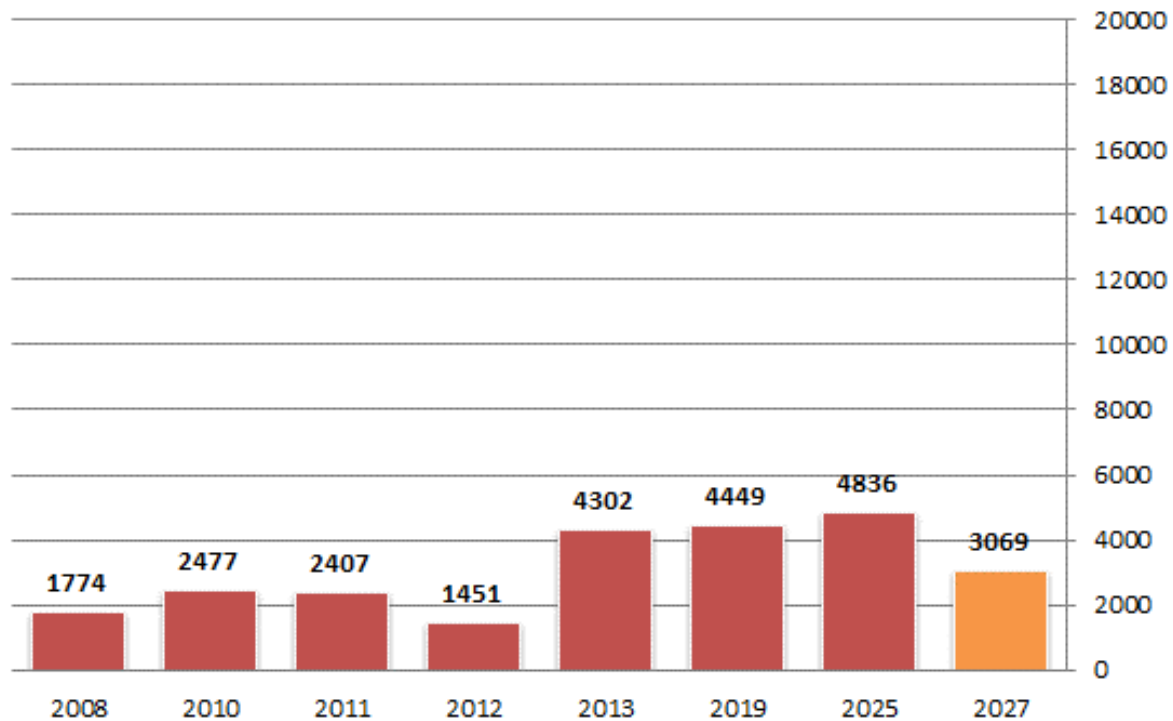

Luomu uuhitiloja, kpl

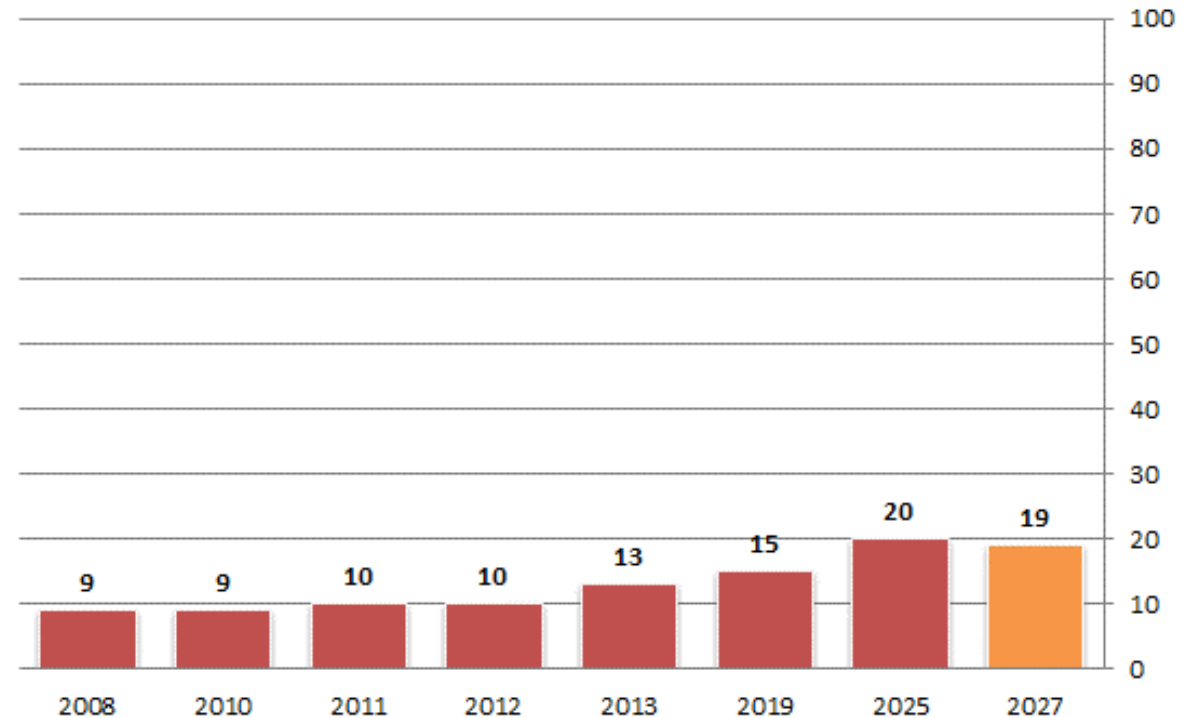

Luomusianlihan tuotantoon ei suurta suosiota

Luomulihasikoja, kpl

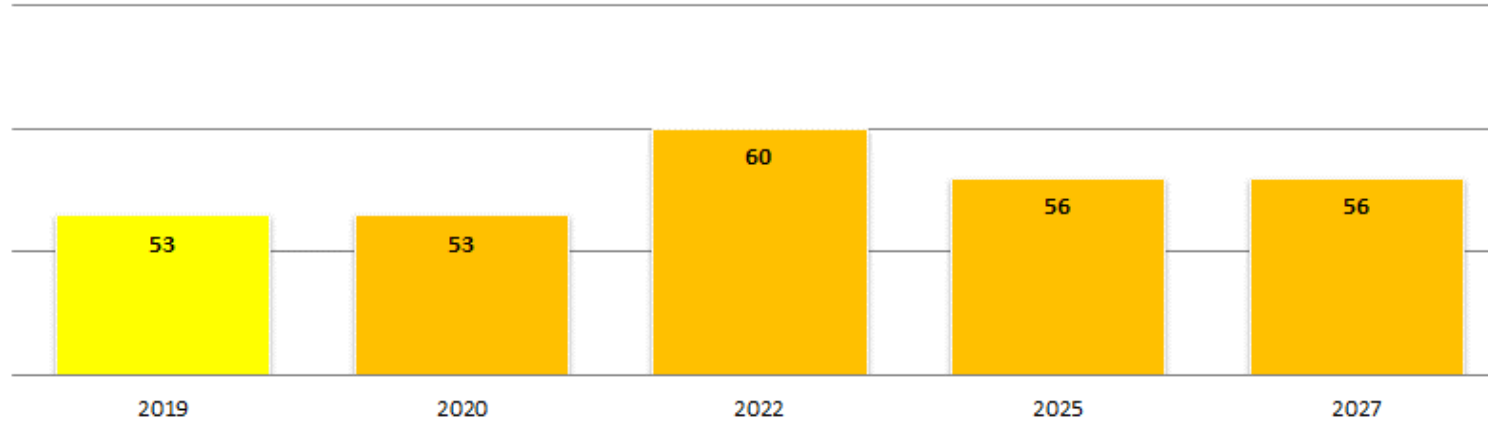

Luomu lihasikatiiloja, kpl

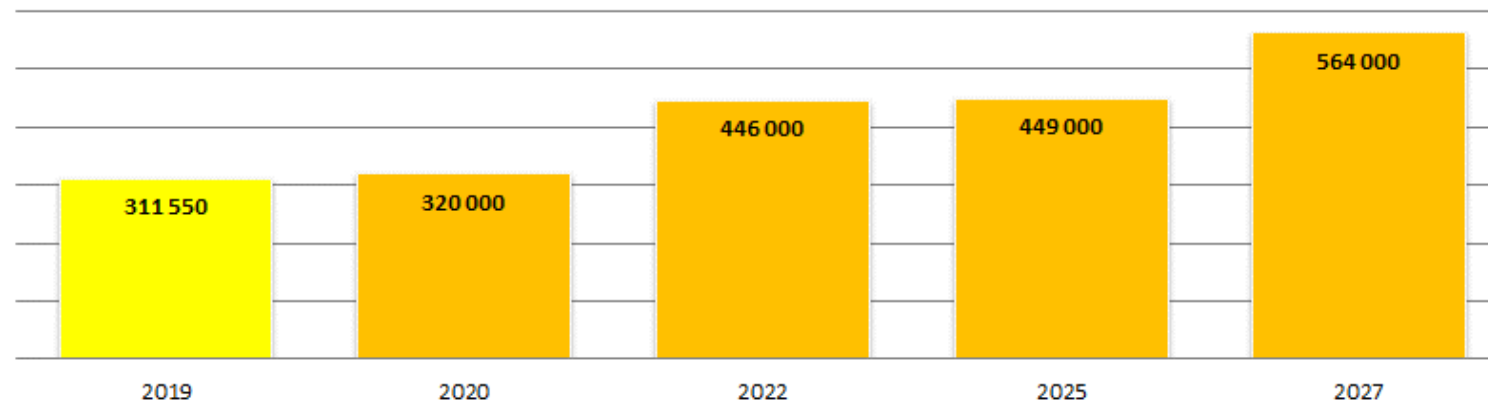

Luomukanojen määrä voi kasvaa yli 70% vuoteen 2027 mennessä kiinnostuksen perusteella

Luomu kananmunatilat, kpl

Luomu munivat kanat, kpl

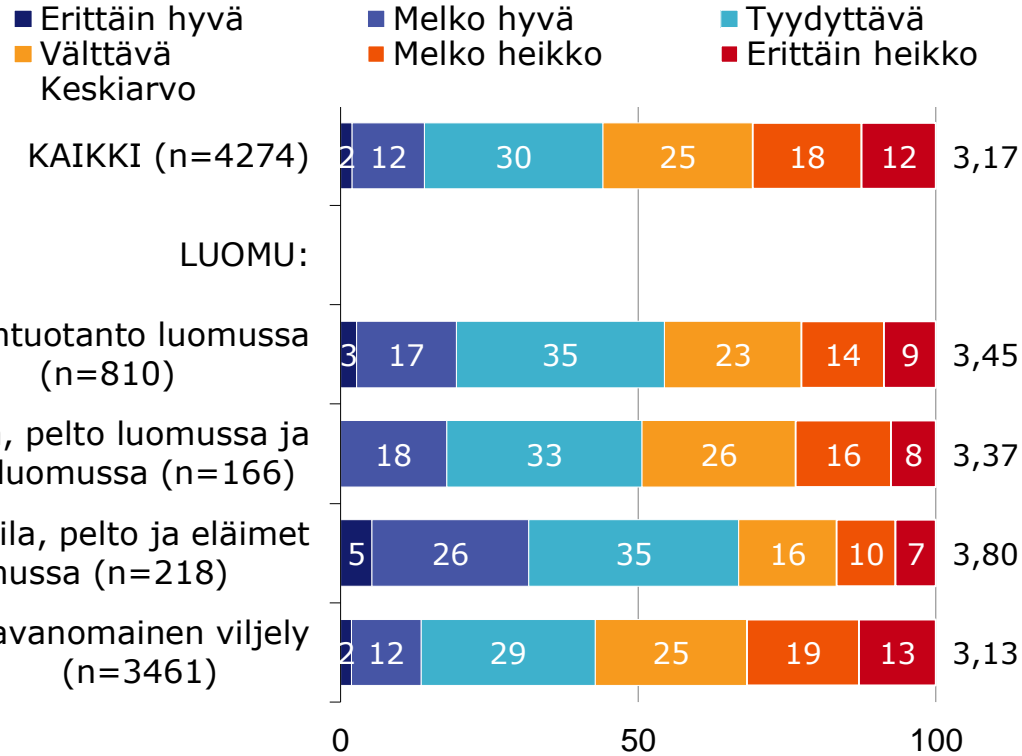
KANTAR

5

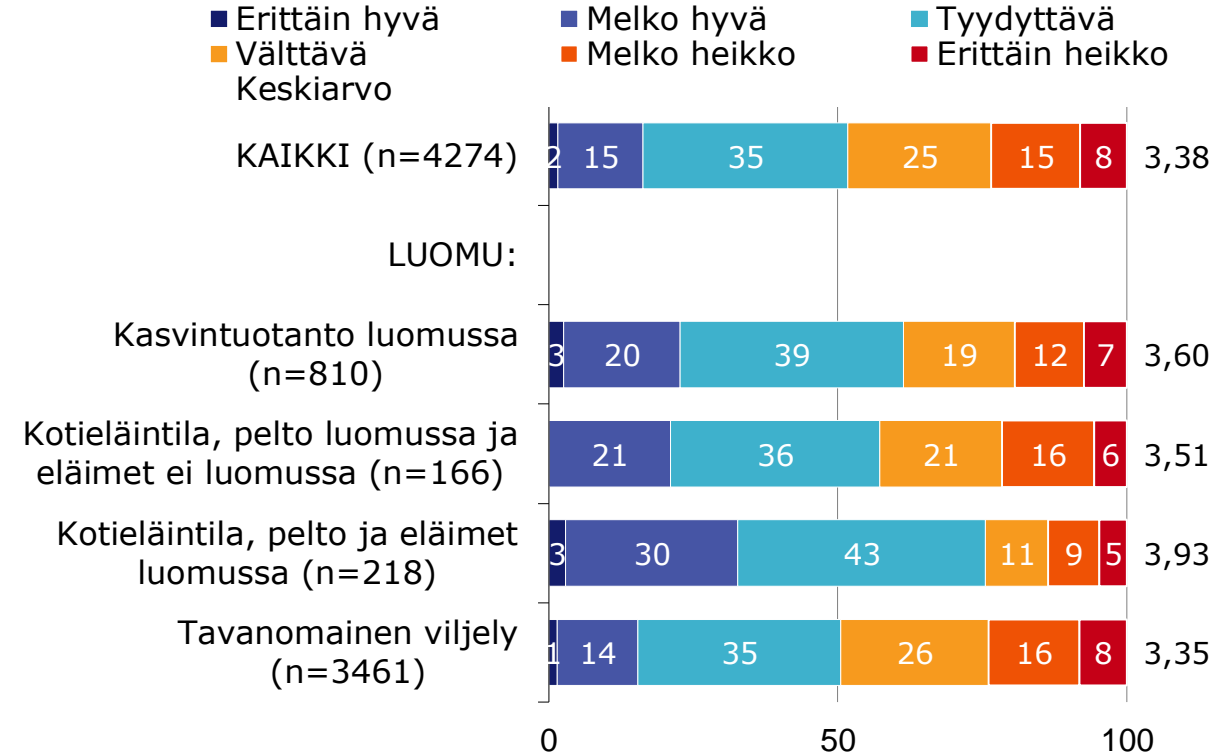
Kannattavuusnäkymät ja
Yrittäjäominaisuudet

Luomutilojen kannattavuusnäkymät tavanomaisesti viljeltyjä paremmat

Maatalous 2019

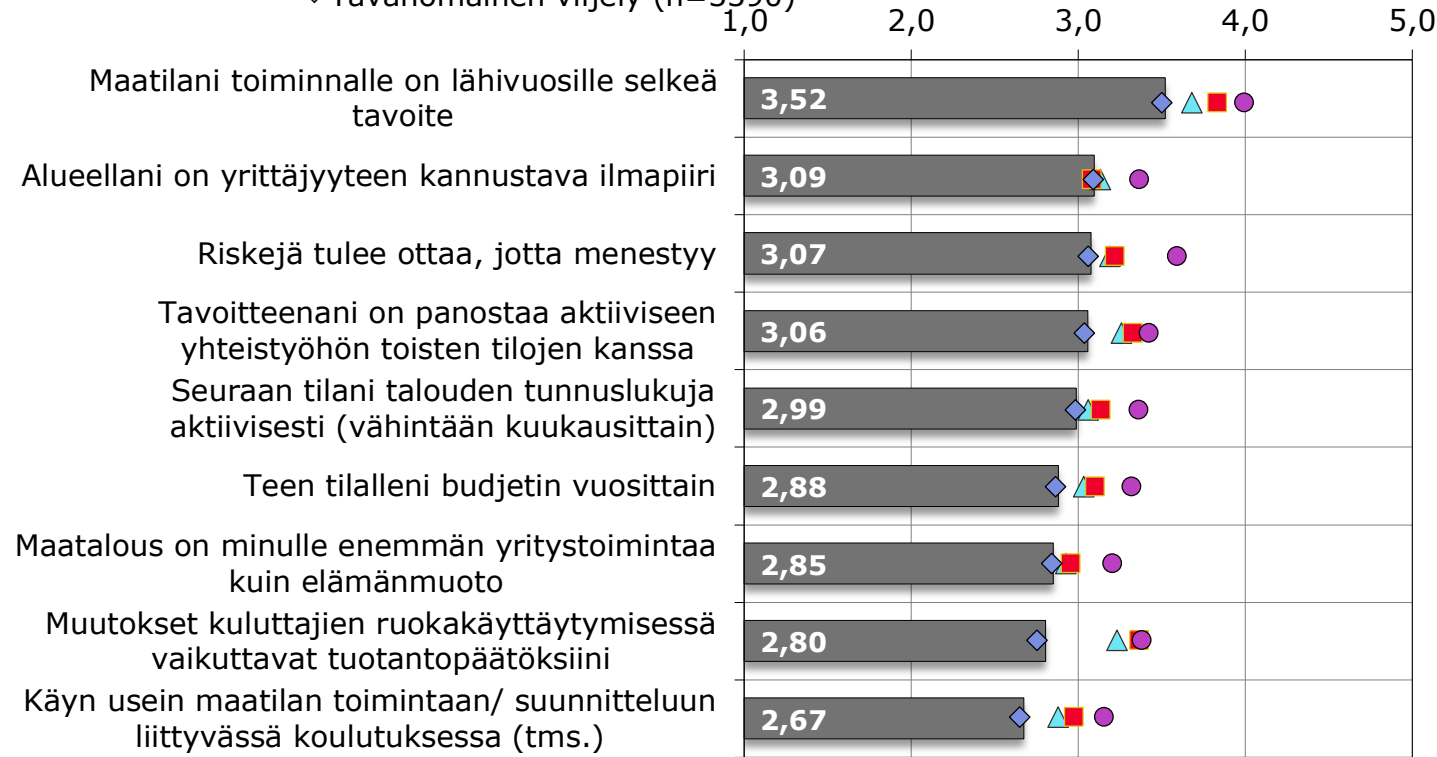
Maatalous lähivuosina

2027 jatkavat tilat

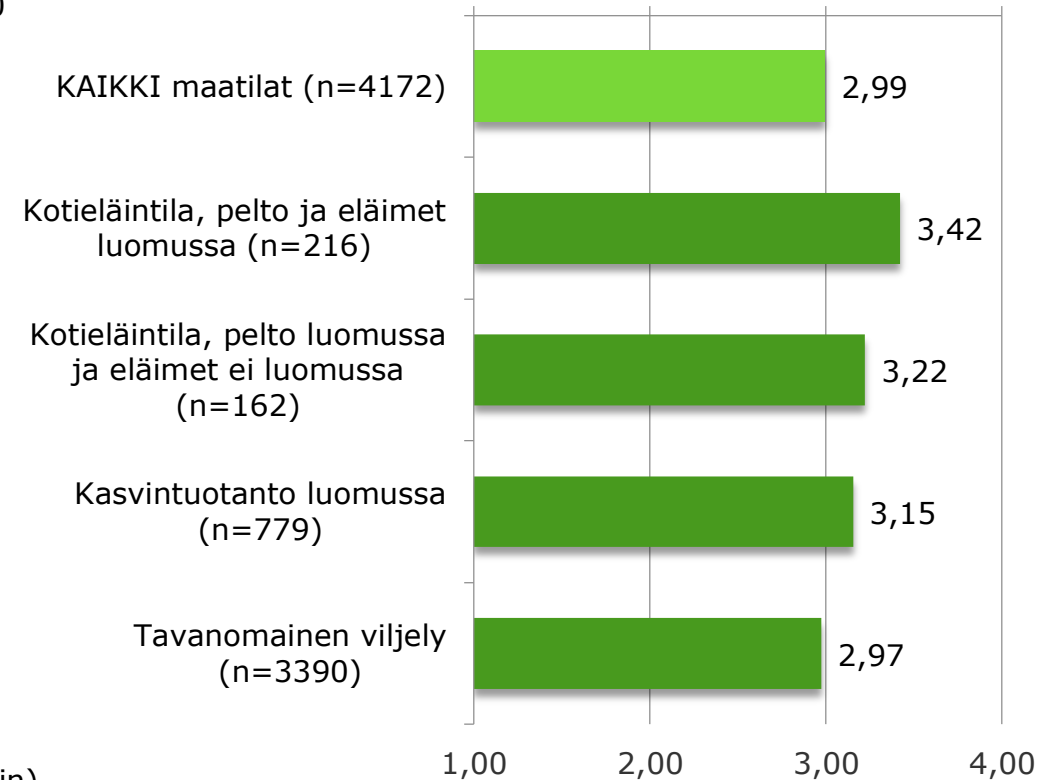
Yrittäjäominaisuudet – luomutilat tavanomaisia yrittäjähenkisempiä

- KAIKKI maatilat (n=4172)
- ▲ Kasvintuotanto luomussa (n=779)
- Kotieläintila, pelto luomussa ja eläimet ei luomussa (n=162)
- Kotieläintila, pelto ja eläimet luomussa (n=216)
- ◆ Tavanomainen viljely (n=3390)

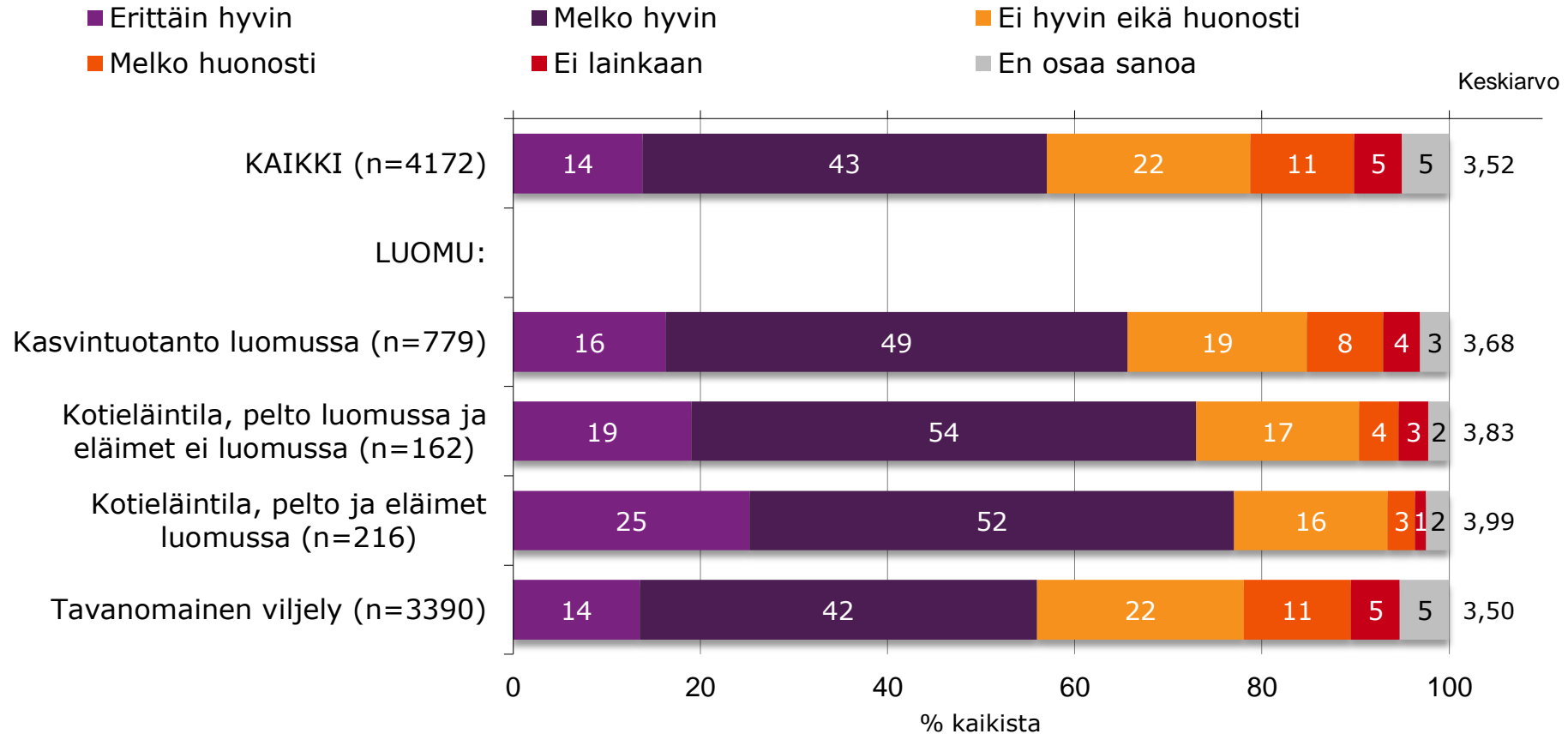
Keskiarvot vastauksista (vastausasteikko 1: Ei sovi lainkaan <--> 5 Sopii erittäin hyvin)

LUOMU:

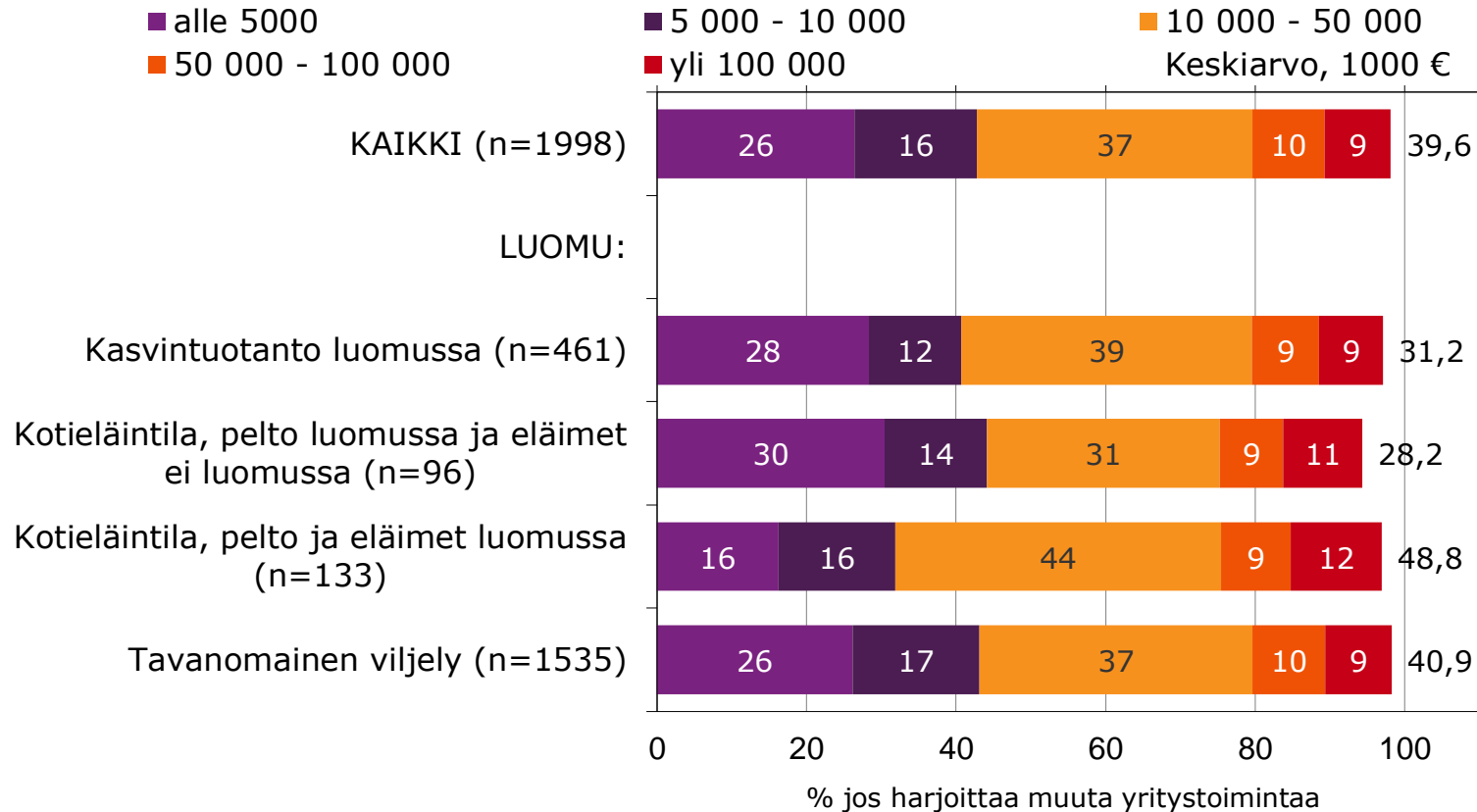
Luomutiloilla ja varsinkin kotieläintiloilla on selkeämpi tavoite maatalan toiminnalle tavanomaiseen viljelyyn nähden

Maatilani toiminnalle on lähivuosille selkeä tavoite

Euromääräisesti muun yritystoiminnan liikevaihto on suurempaa luomukotieläintiloilla

Muun yritystoiminnan liikevaihto (brutto)

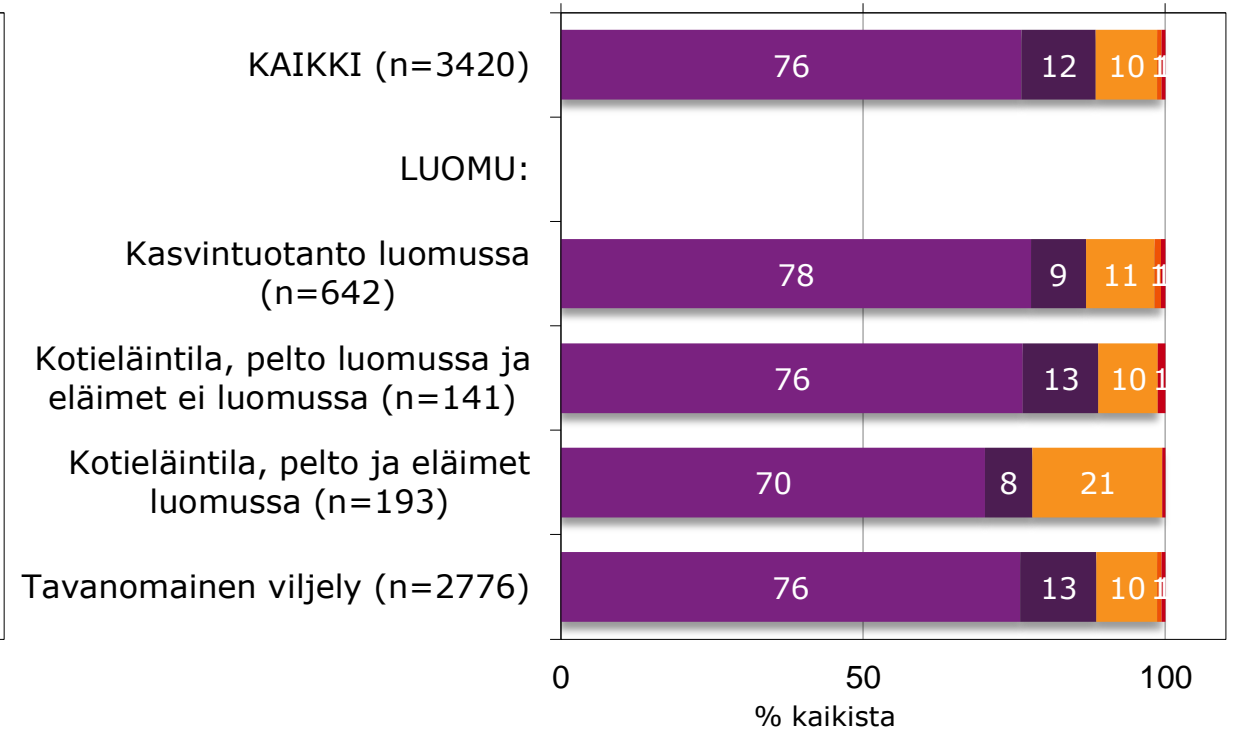
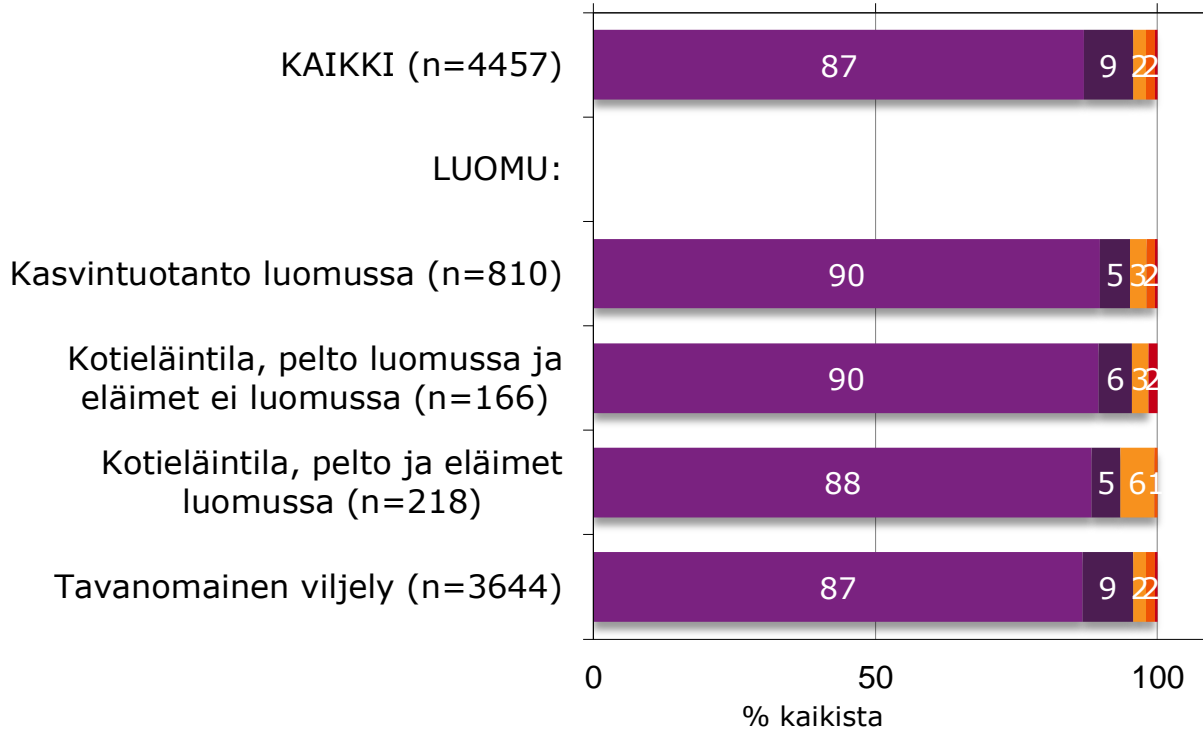

Luomutilojen yhtiömuoto nyt ja tulevaisuudessa

Yhtiömuoto tällä hetkellä

Yhtiömuoto 2027

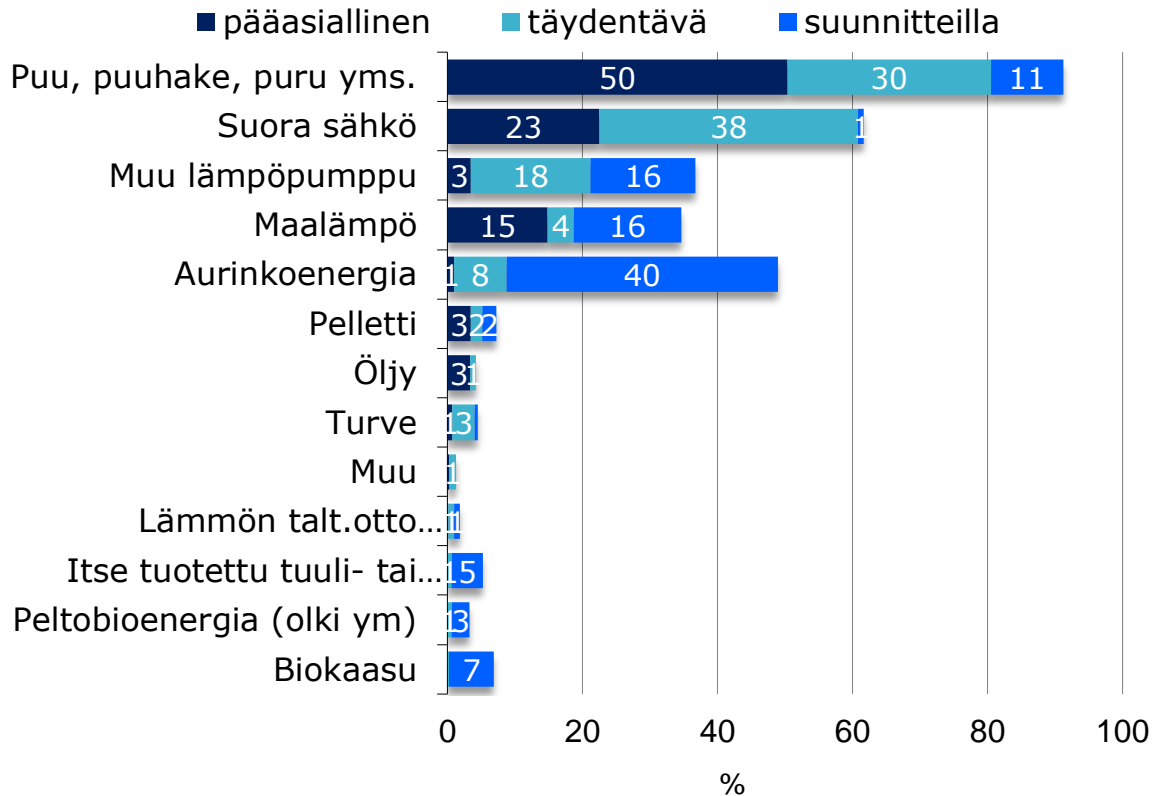
■ Yksityinen henkilö / Perheviljelmä ■ Maatalousyhtymä ■ Osakeyhtiö ■ Perikunta ■ Muu

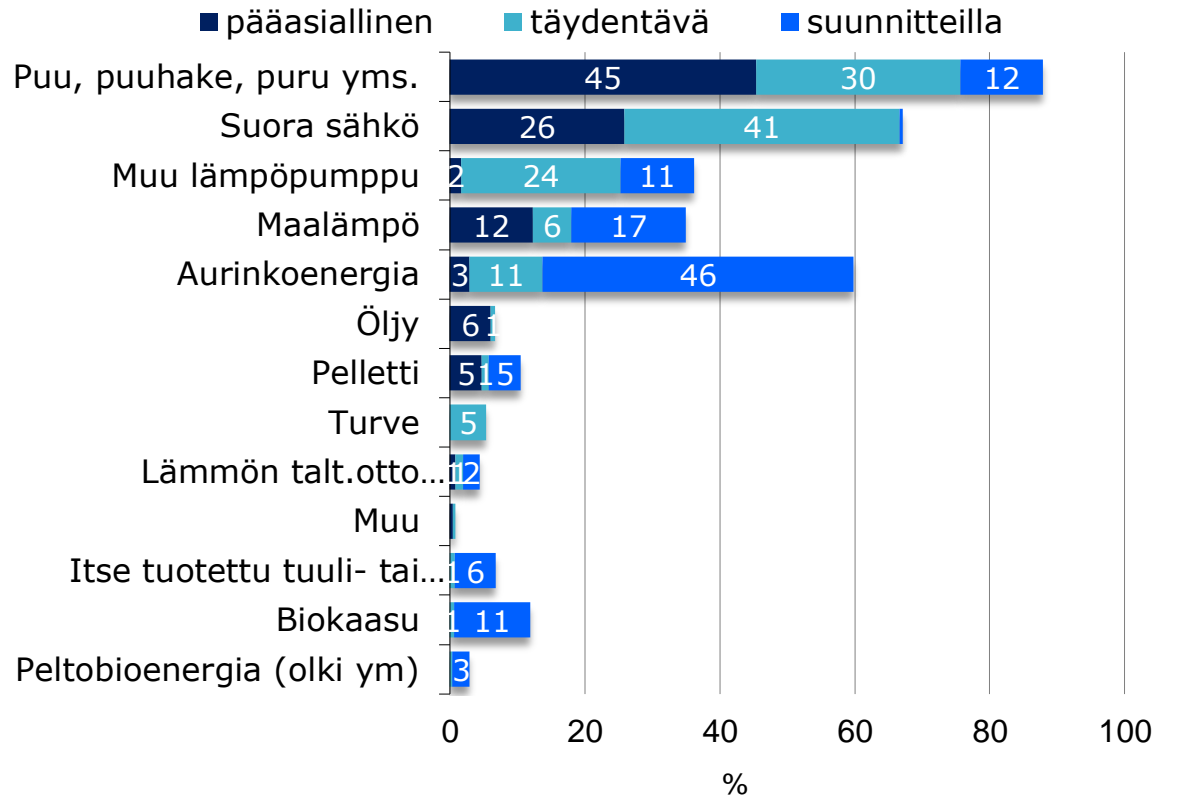
Luomutilojen energiamuodot

- aurinkoenergiaan suurta kiinnostusta

Energiamuodot; LUOMU: Kasvintuotanto luomussa (n=644)

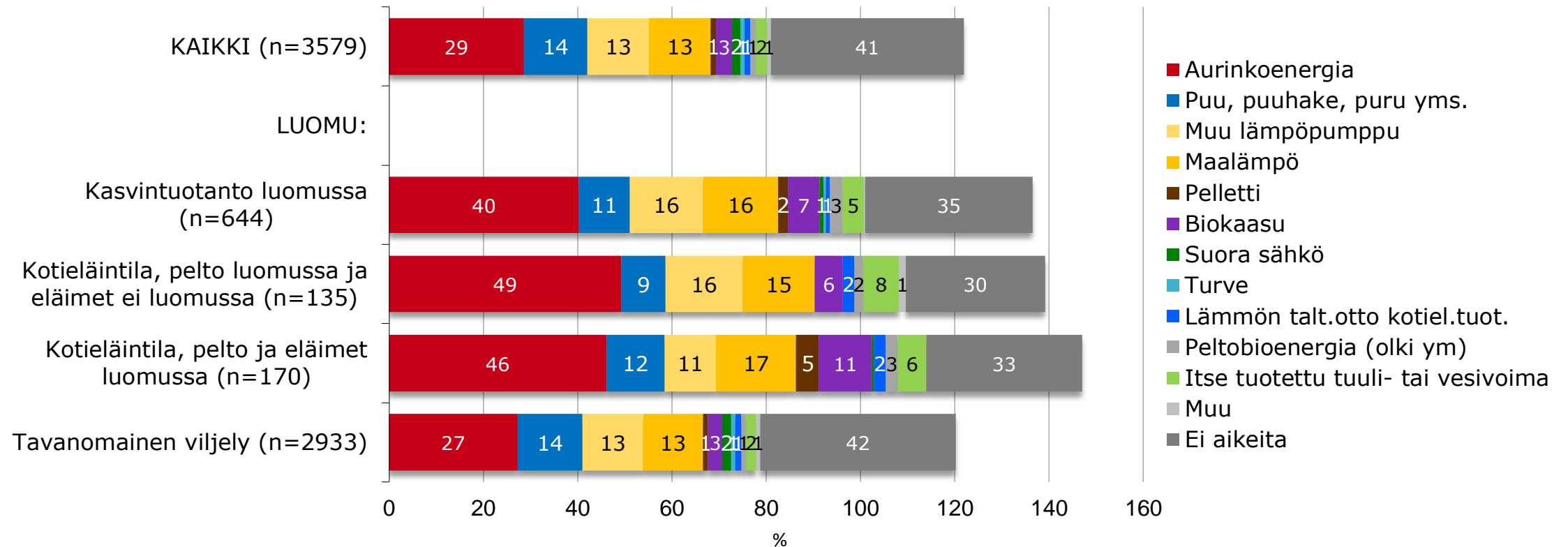

Energiamuodot; LUOMU: Kotieläintila, pelto ja eläimet luomussa (n=170)

Luomutiloilla käyttöönotettavat energiamuodot

Käyttöön otettavat energiamuodot

KANTAR

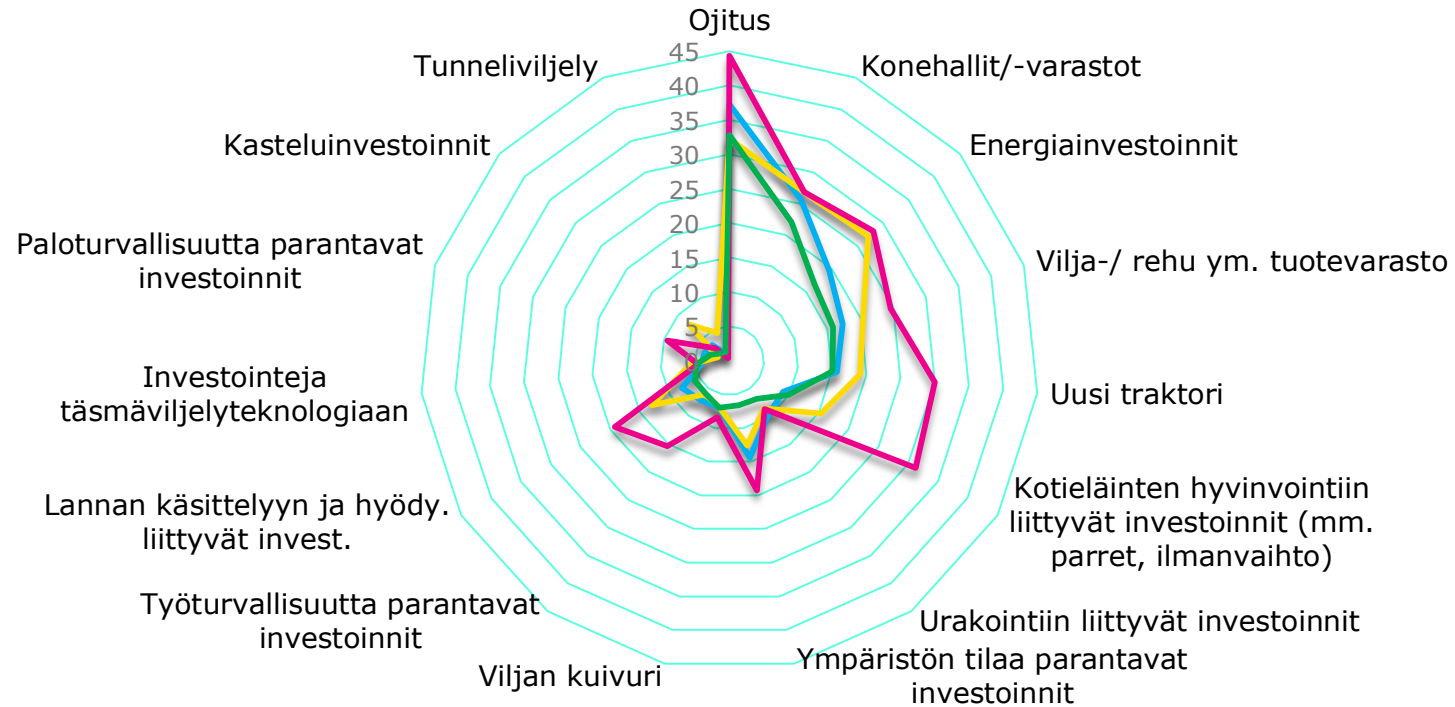
6 Luomutilojen kehittäminen ja kehittämisen esteet

Luomutilojen uusinvestoinnit lähivuosina

Uusinvestoinnit lähivuosina, 2027 jatkavat

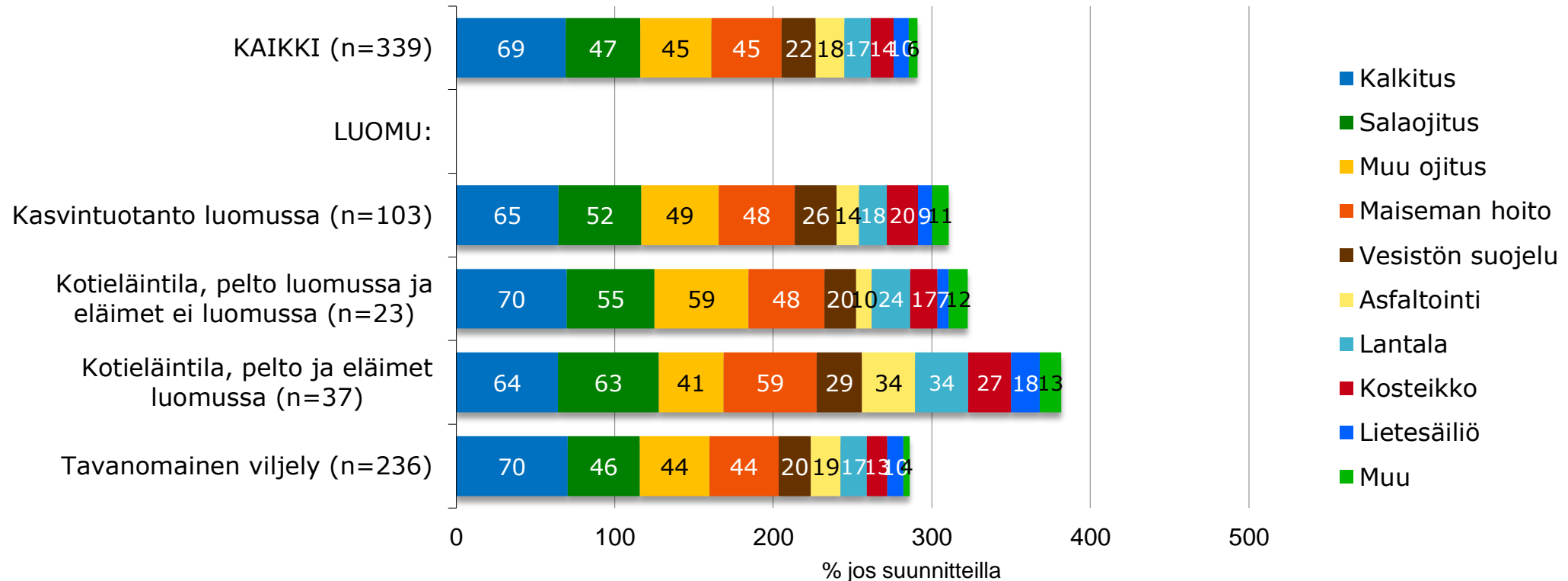
LUOMU:

- Kasvintuotanto luomussa (n=640)
- Kotieläintila, pelto luomussa ja eläimet ei luomussa (n=161)
- Kotieläintila, pelto ja eläimet luomussa (n=193)

Suunnitteilla olevat ympäristöä parantavat investoinnit

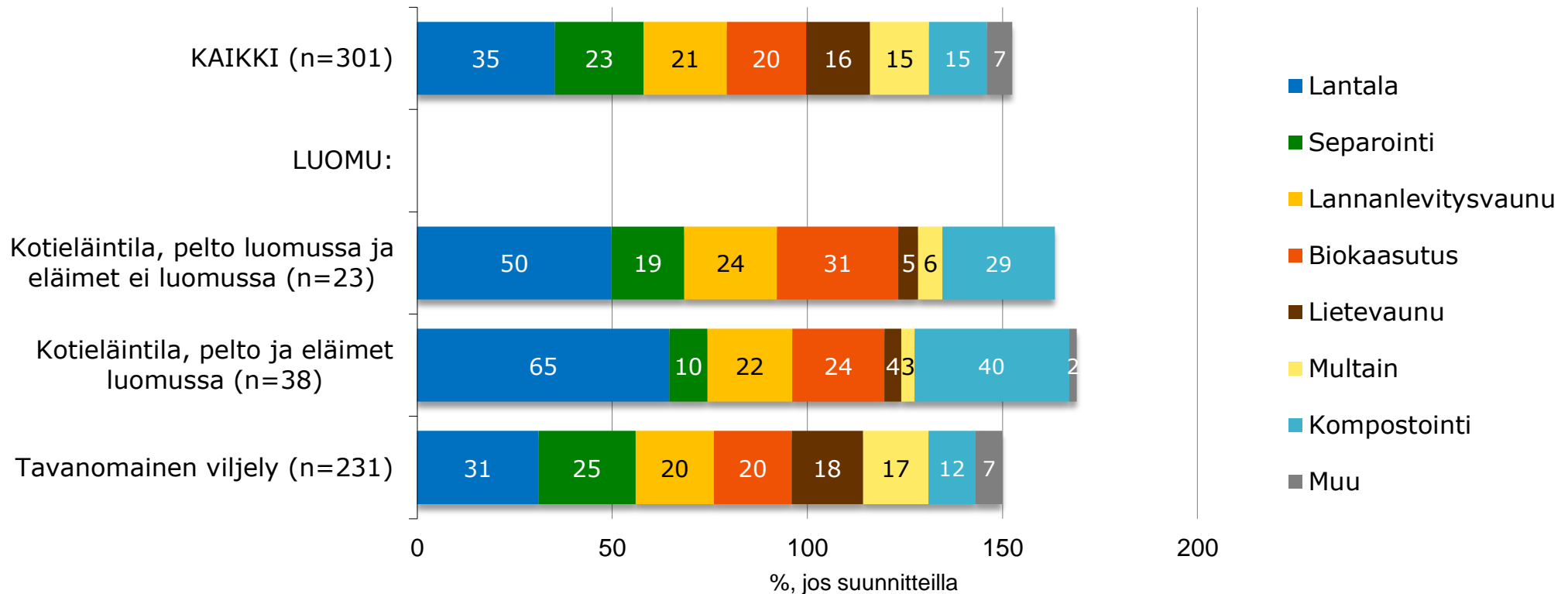
Suunnitteilla olevat ympäristöä parantavat investoinnit
8 % tiloista

Suunnitteilla olevat lannankäsittelyyn liittyvät investoinnit

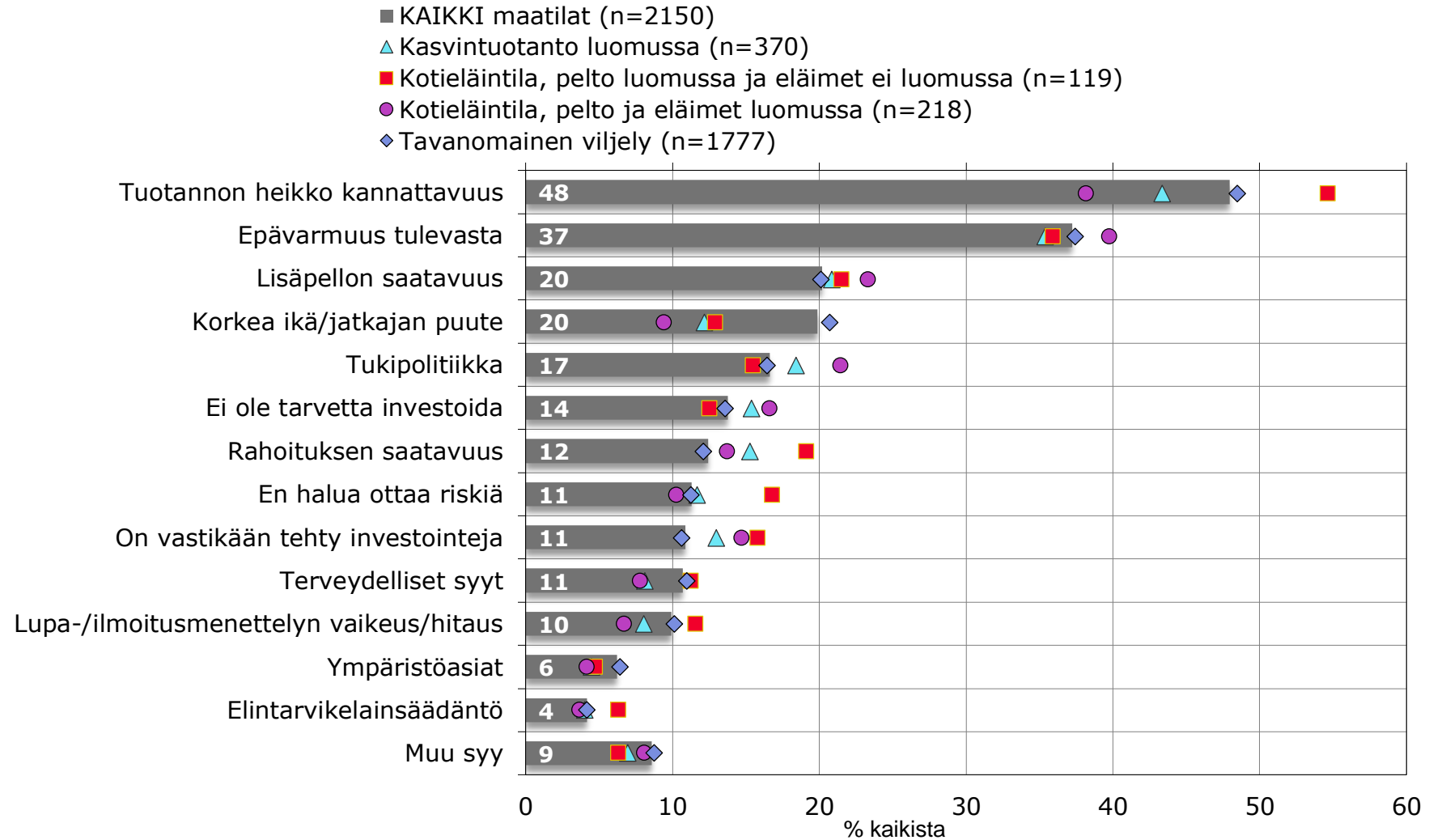
Suunnitteilla olevat lannankäsittelyyn liittyvät investoinnit

6 % tiloista; 13 % kotieläintiloista

Laajennusinvestointeja rajoittavat tekijät

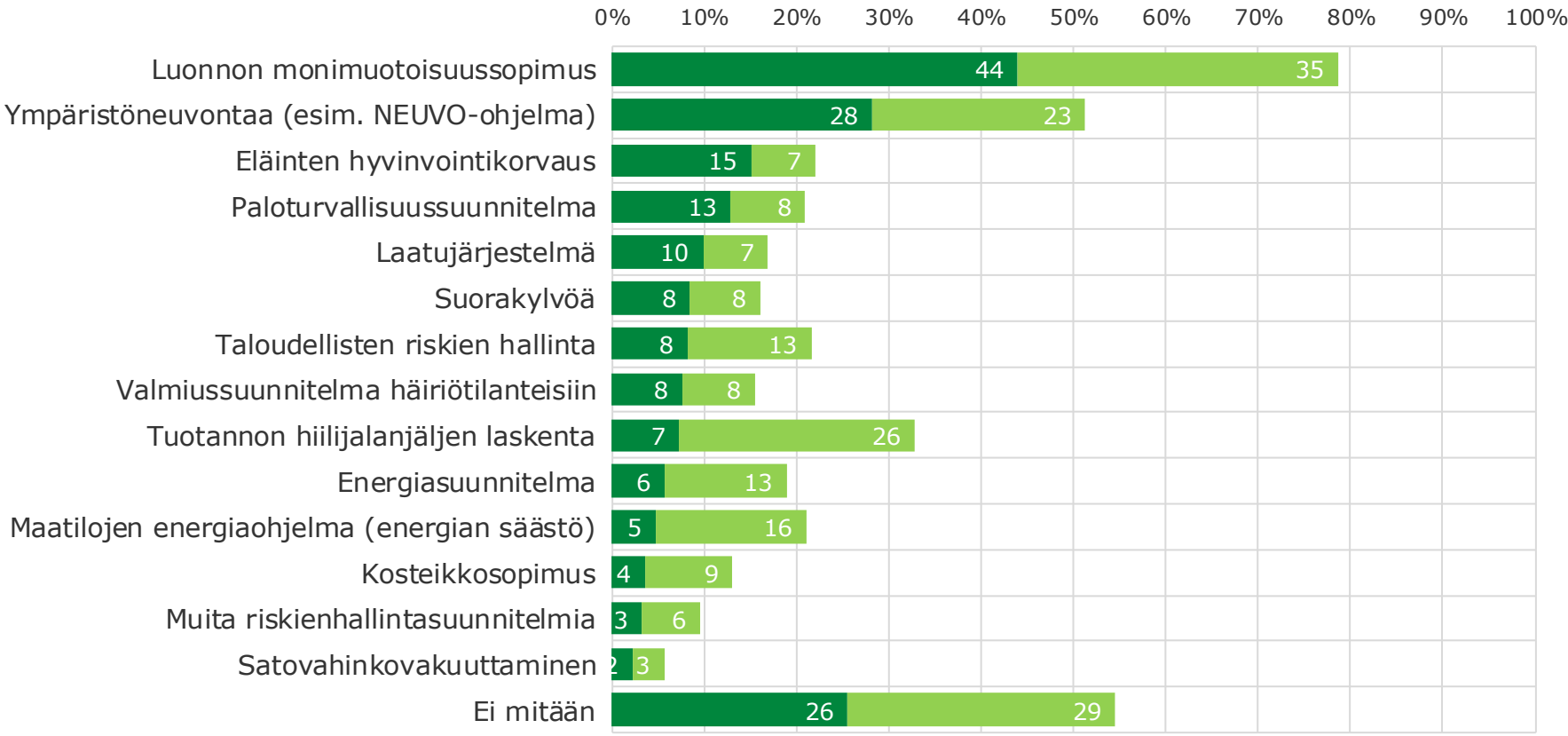
Kotieläinrakennusten uus- tai laajennusinvestointien esteet

Luomutiloilla suurta kiinnostusta luonnon monimuotosopimukseen ja ympäristöneuvontaan

Mitä seuraavista asioista tilallanne on jo toteutettu ja mistä olette (edelleen) kiinnostunut?

Luomutilat 2020 (n=813)

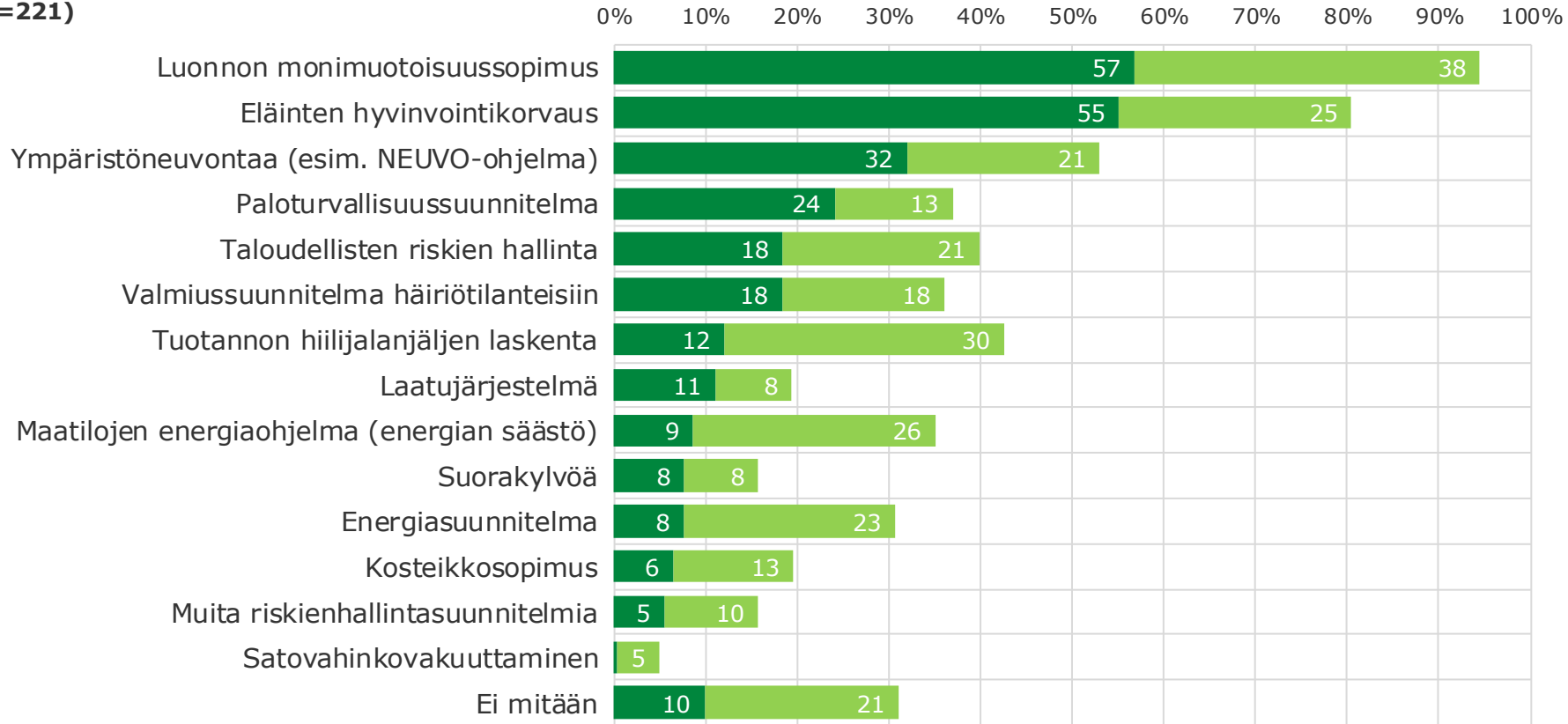

■ TOTEUTETTU, Luomutilat 2020 (n=813)
 ■ KIINNOSTUNUT, Luomutilat 2020 (n=813)

Luomukotieläintiloja kiinnostaa eniten luonnon monimuotoisuussopimus ja eläinten hyvinvointikorvaus

Mitä seuraavista asioista tilallanne on jo toteutettu ja mistä olette (edelleen) kiinnostunut?

Luomutilat 2020: Kotieläintuotanto luomussa (n=221)

■ TOTEUTETTU, Luomutilat 2020: Kotieläintuotanto luomussa (n=221)

■ KIINNOSTUNUT, Luomutilat 2020: Kotieläintuotanto luomussa (n=221)

KANTAR

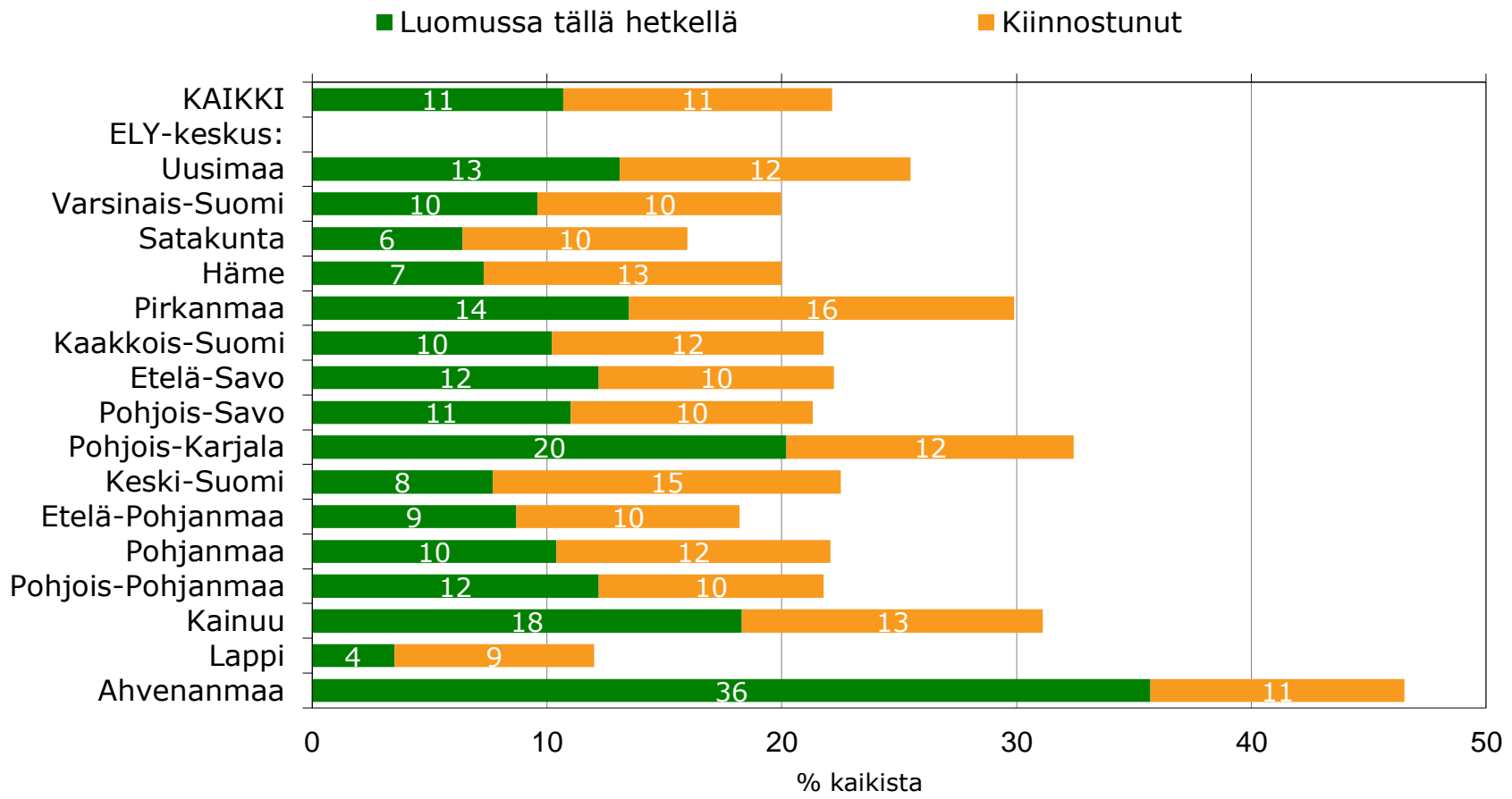
7

Luomutuotannon jatkaminen ja
luomukiinnostus

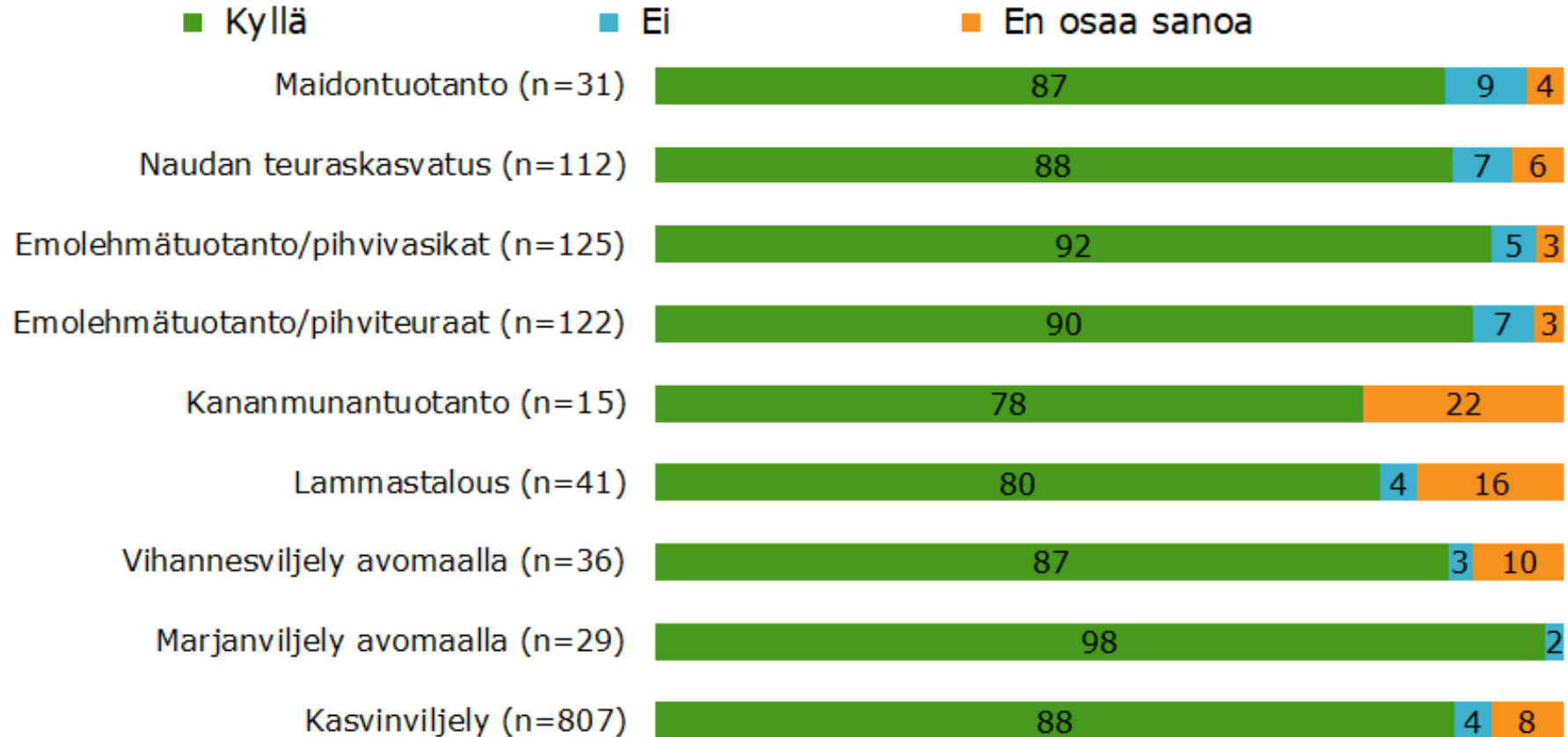
Luomusta kiinnostuneita eniten Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa

Luomutilat ja kiinnostus luomuun

Luomuun siirtyneet maatilat aikovat myös pysyä luomussa

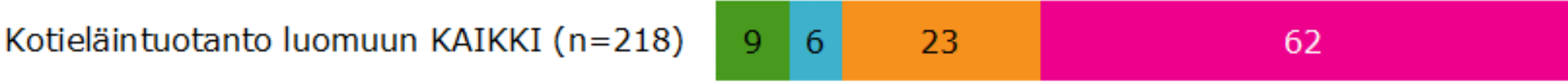
Aiotteko jatkaa luomutuotannossa myös seuraavan viiden vuoden aikana?

Suurin osa luomusta kiinnostunut ajattelee siirtyvänsä luomuun vasta 2024 tai myöhemmin

Milloin siirtymässä luomutuotantoon

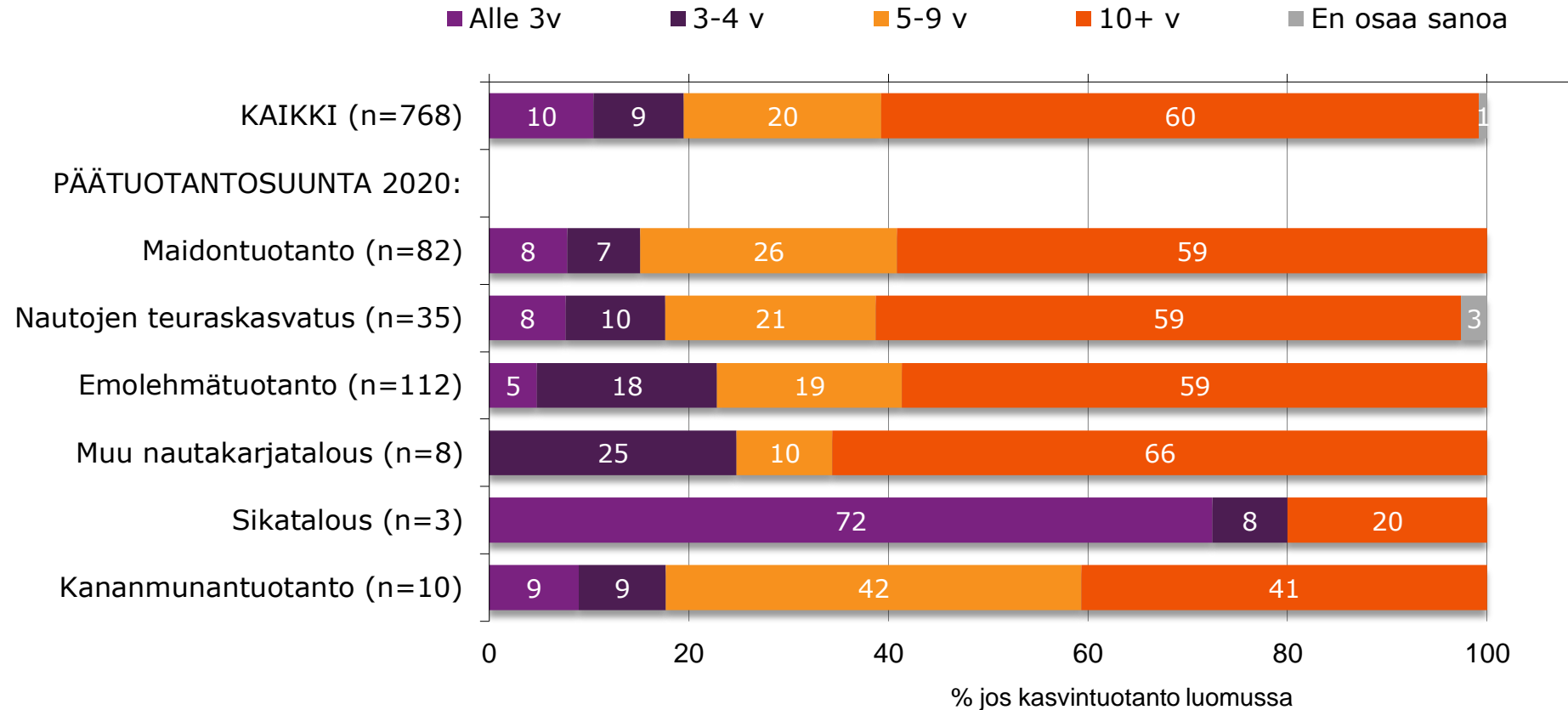
■ 2020 - 2021 ■ 2022 - 2023 ■ 2024 tai myöhemmin ■ En osaa sanoa

% niistä tavanomaista tuotantoa harjoittavista viljelijöistä, jotka ovat kiinnostuneet siirtymään luomutuotantoon

Luomukasvinviljelyssä suurin osa luomutiloista on ollut jo pitkään

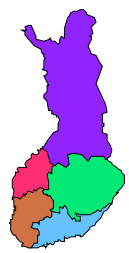
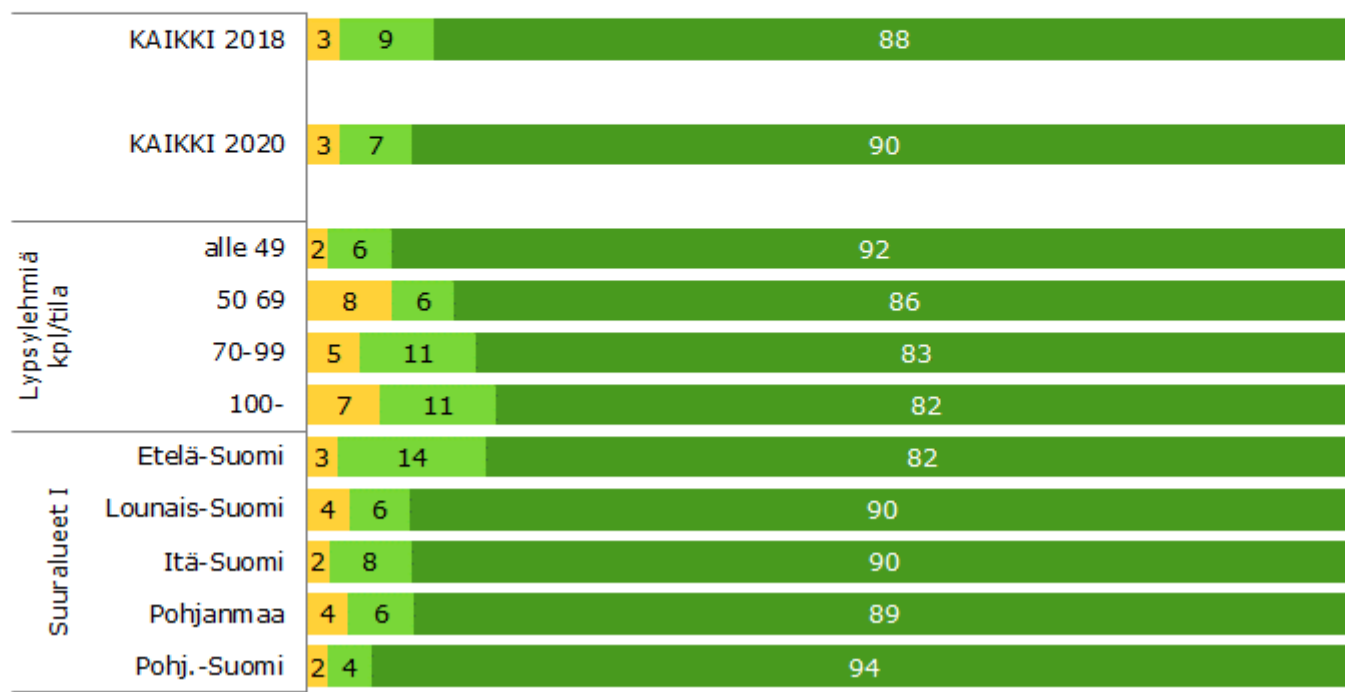
Kuinka kauan tilan kasvinviljely on ollut luomussa

Kiinnostus luomumaidontuotantoon suurempaa isommilla tiloilla

Kiinnostus luomumaidontuotantoon - % tiloista

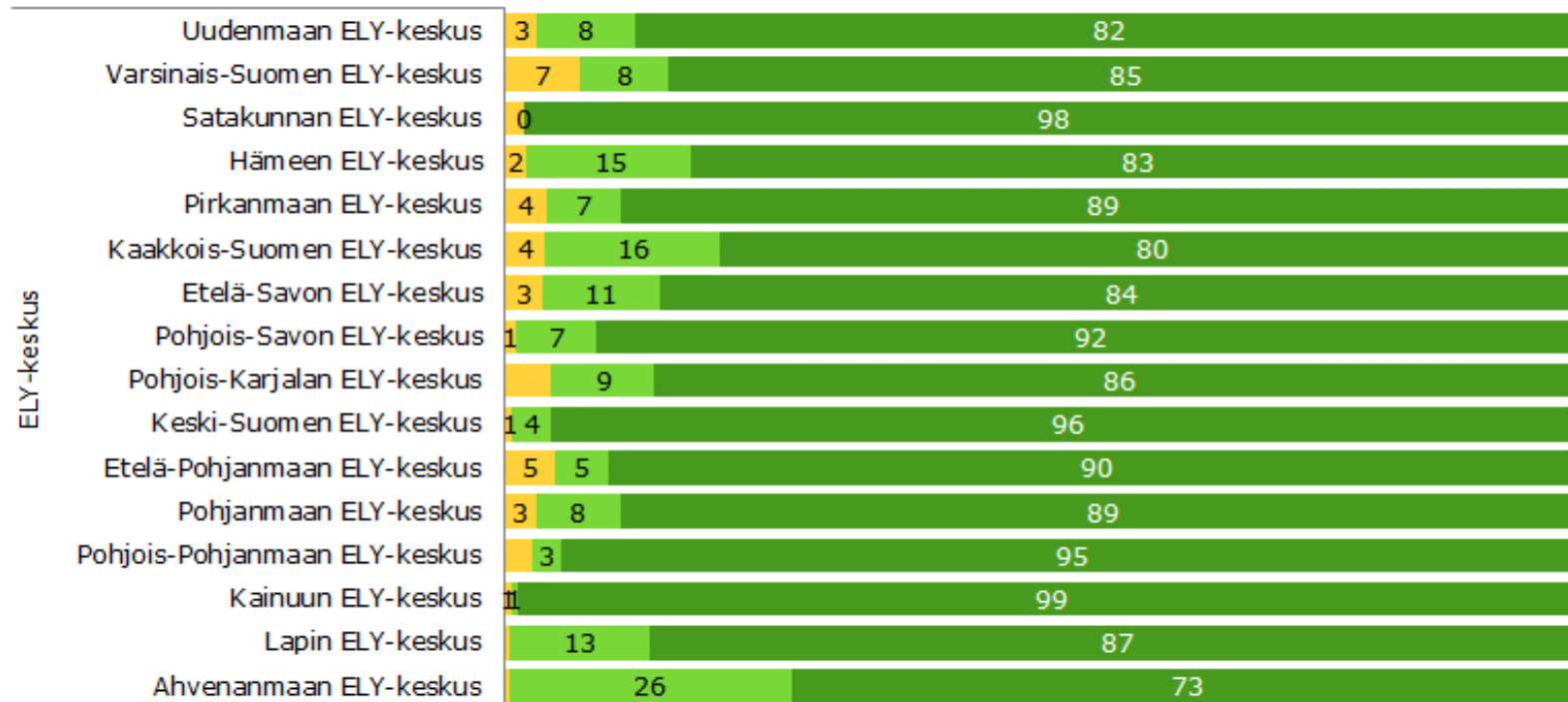
- Luomussa tällä hetkellä
- Kiinnostunut siirtymään luomuun

Luomumaidontuotanto kiinnostaa 400 maitotilaa (7 %)

Kiinnostus luomumaidontuotantoon - % tiloista

- Luomussa tällä hetkellä
- Kiinnostunut siirtymään luomuun

Luomukiinnostus on ennallaan emolehmätiloilla

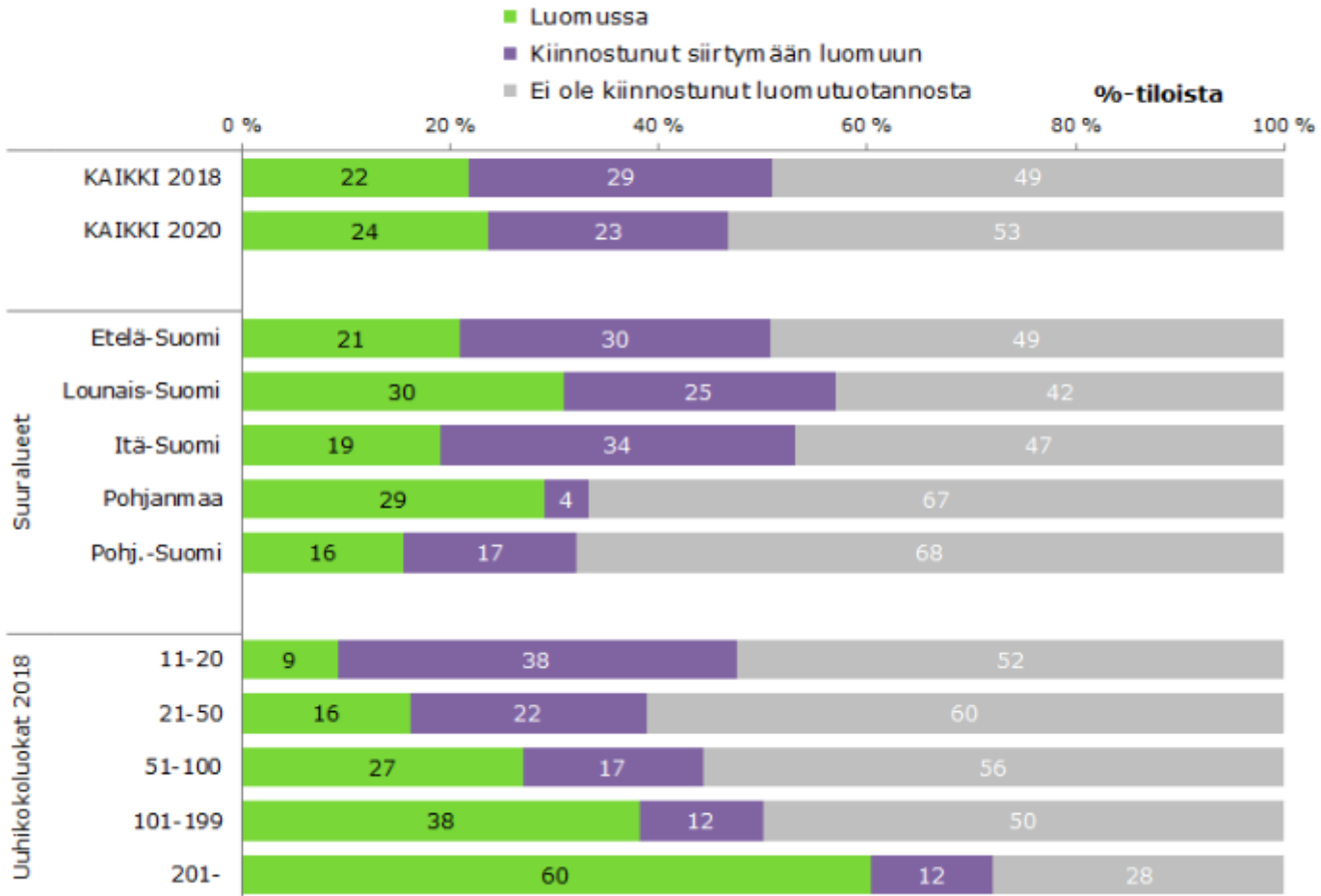
Kiinnostus luomutuotantoon - % erikoistuneista emolehmätiloista

- Luomussa
- Siirtymävaiheessa luomuun
- Kiinnostunut siirtymään luomuun
- Ei ole kiinnostunut luomutuotannosta

Isommat lammastilat useammin luomussa, pienemmillä enemmän kiinnostusta

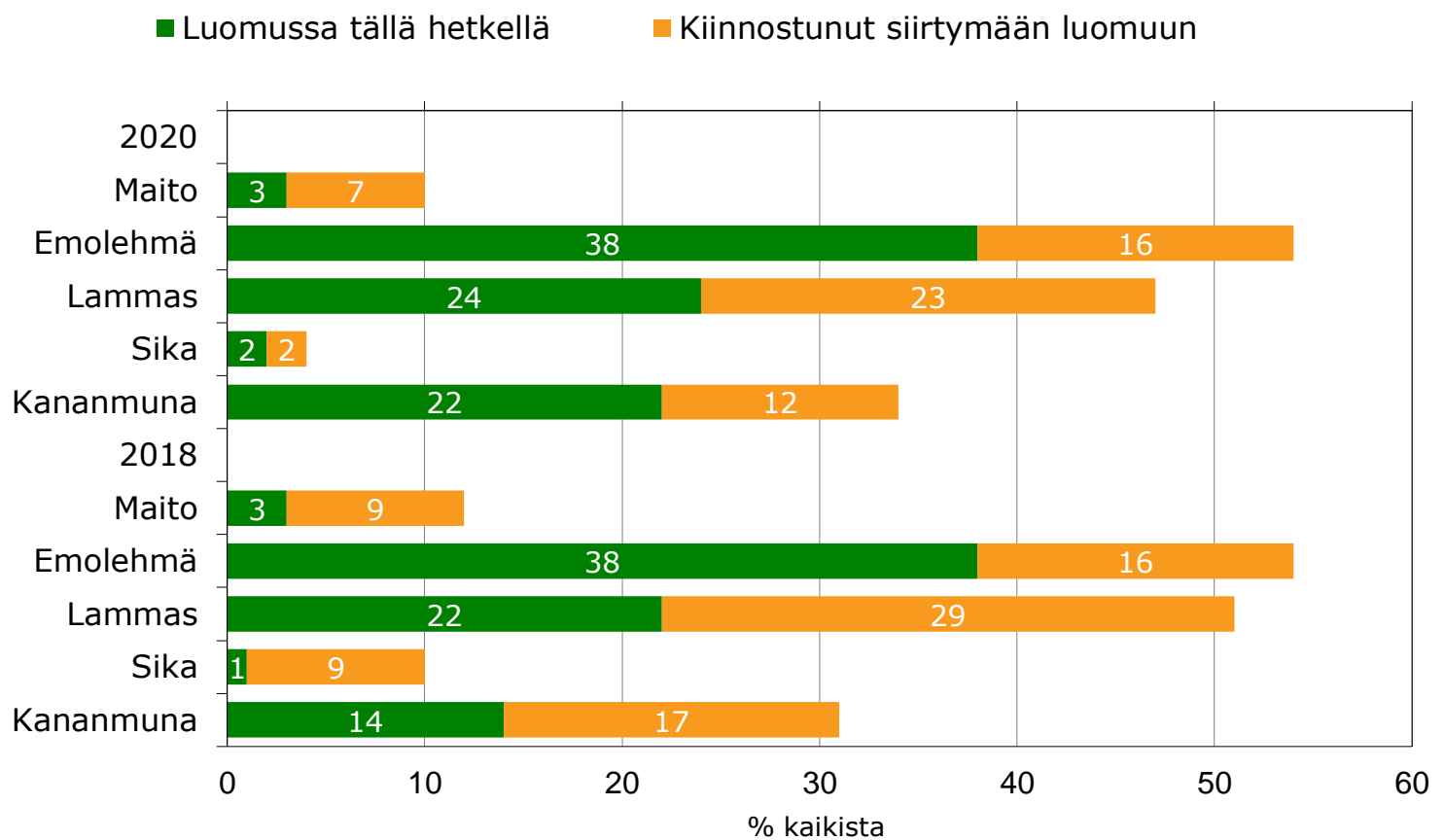
Kiinnostus lammastalouden siirtämisestä luomuun (yli 10 uuhien tilat)

Luomukiinnostus hieman laskenut

Luomutilat ja kiinnostus luomuun

KANTAR

8

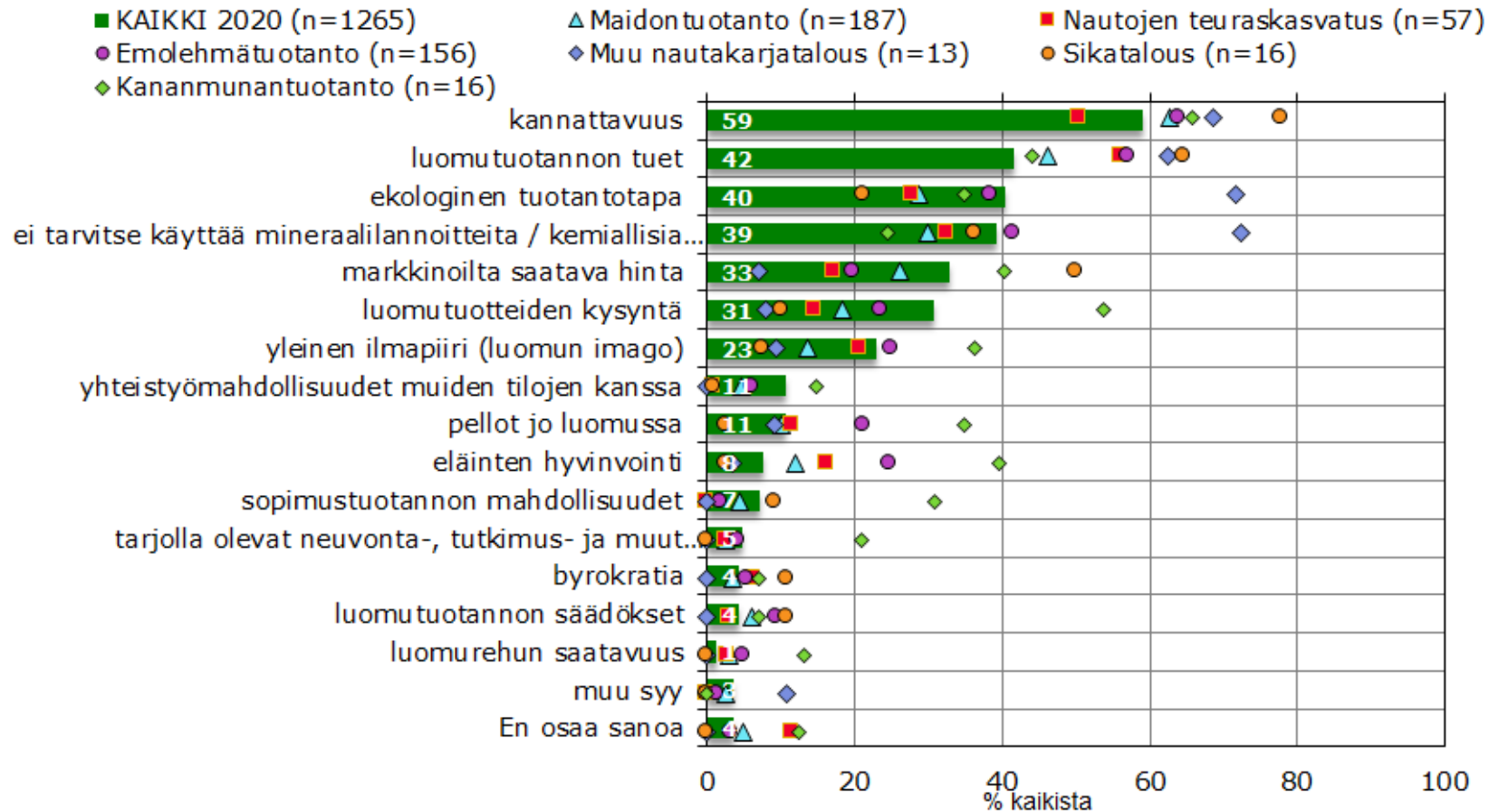
Miksi luomua?

Kannattavuus, tuet ja ekologisuus olennaisimmat syyt siirtyä luomuun

Mitkä tekijät vaikuttivat/vaikuttavat tilanne siirtymiseen luomutuotantoon?

Luomuun siirtymiseen vaikuttavat tekijät

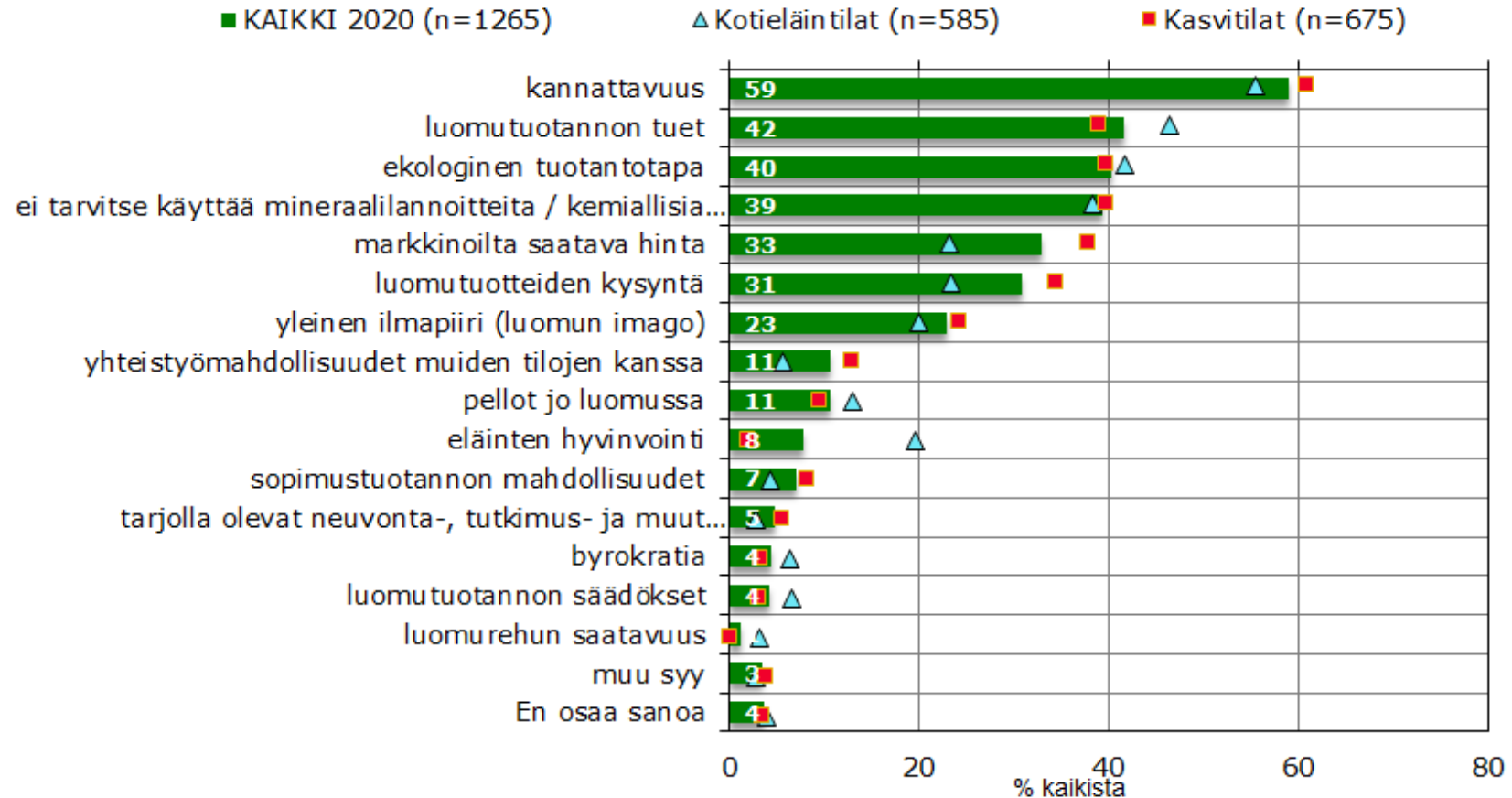
PÄÄTUOTANTOSUUNTA 2020:

Luomuun siirtymiseen vaikuttavat tekijät – kotieläintilat ja kasvitilat

Luomuun siirtymiseen vaikuttavat tekijät

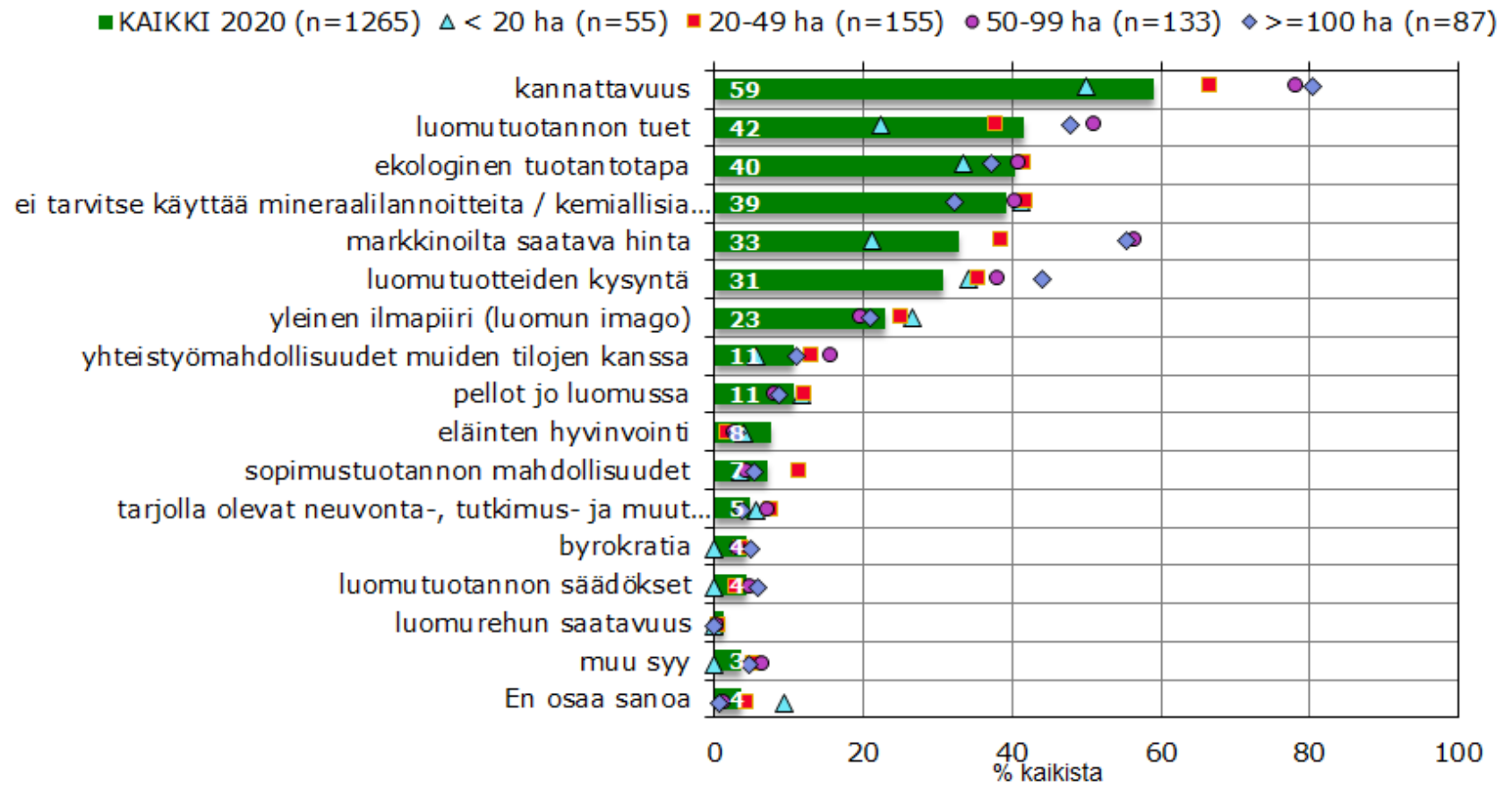
TUOTANTOSUUNTA:

Suuremmilla tiloilla varsinkin markkinoilta saatava hinta vaikuttaa pienempiä enemmän

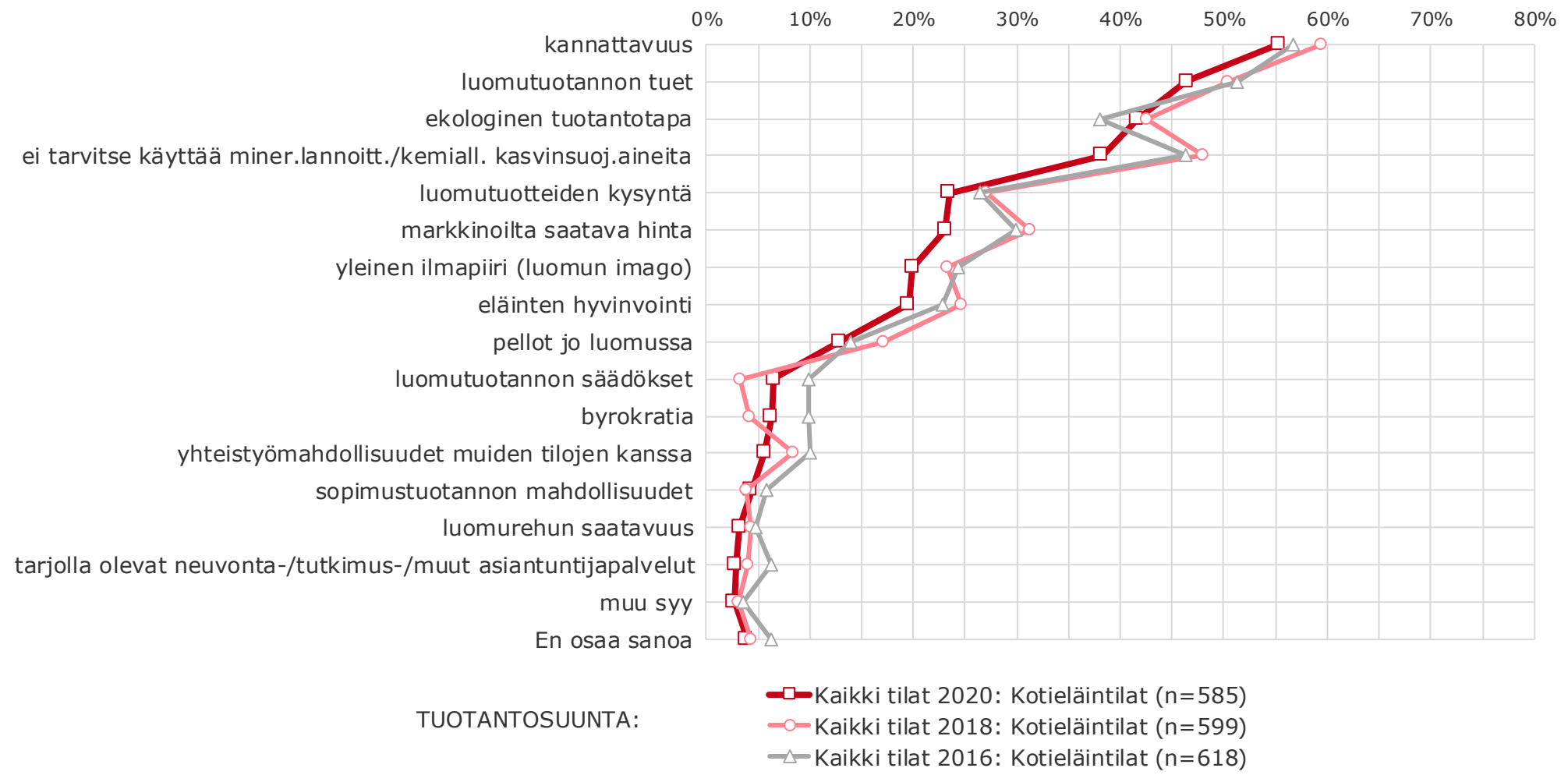
Luomuun siirtymiseen vaikuttavat tekijät

VILJATILAT:

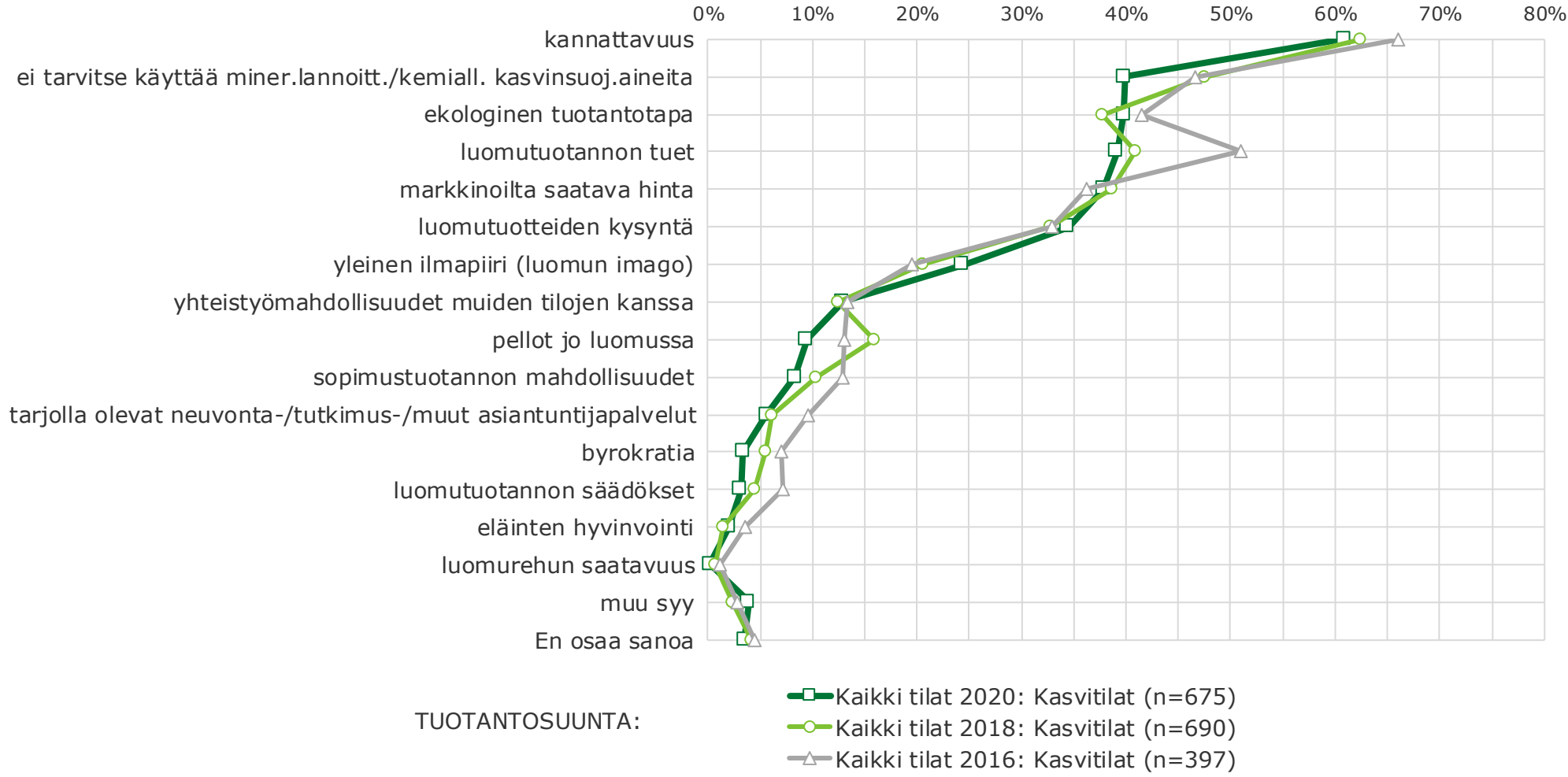
Luomuun siirtymiseen vaikuttavat tekijät kotieläintiloilla 2016-2020

Mitkä tekijät vaikuttivat/vaikuttavat tilanne siirtymiseen luomutuotantoon?

Luomuun siirtymiseen vaikuttavat tekijät kasvinviljelytiloilla 2016-2020

Mitkä tekijät vaikuttivat/vaikuttavat tilanne siirtymiseen luomutuotantoon?

KANTAR

9

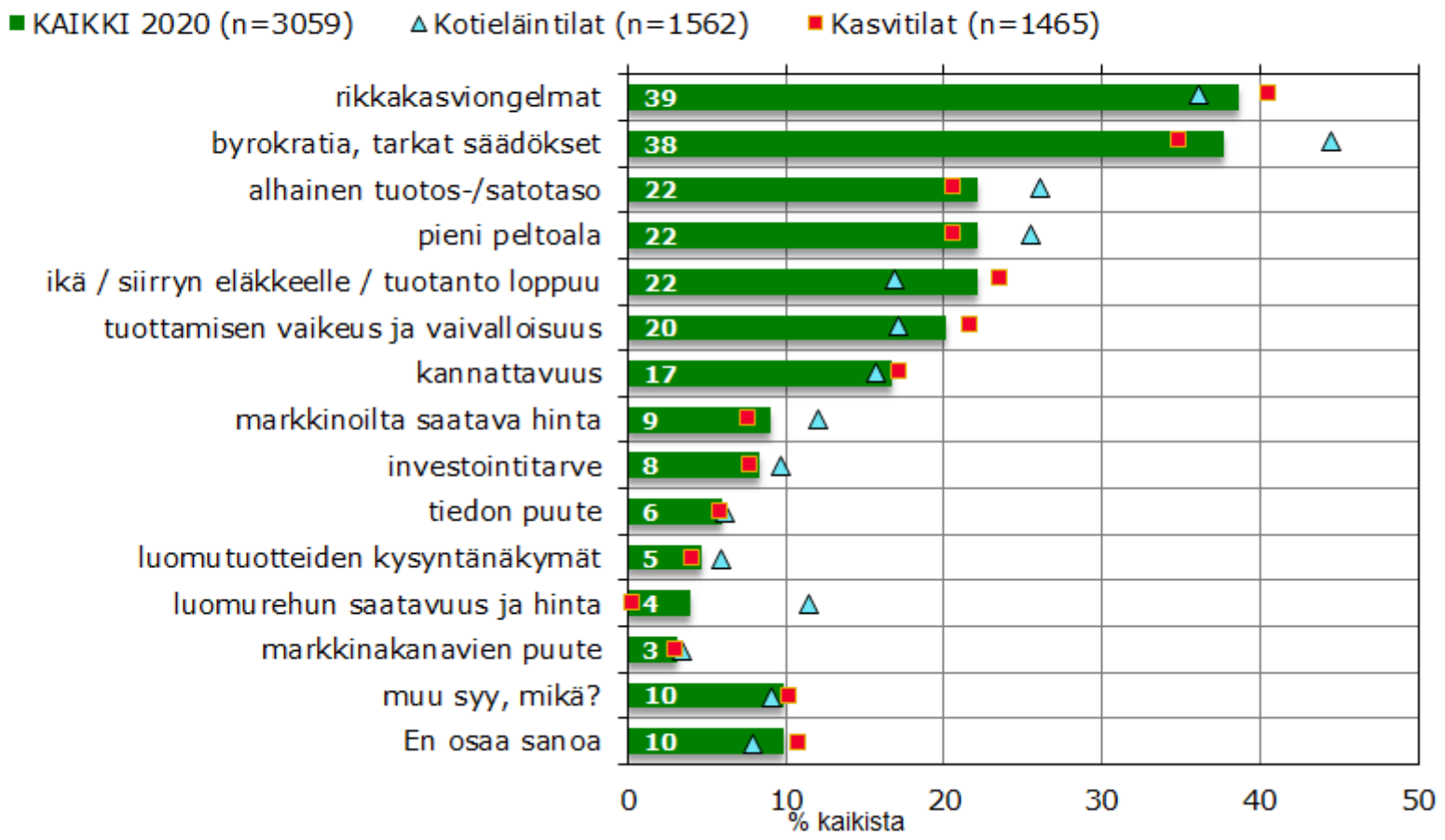
Miksi ei luomua?

Rikkakasviongelmat luomuun siirtymisen suurin este kasvitiloilla, byrokratia kotieläintiloilla

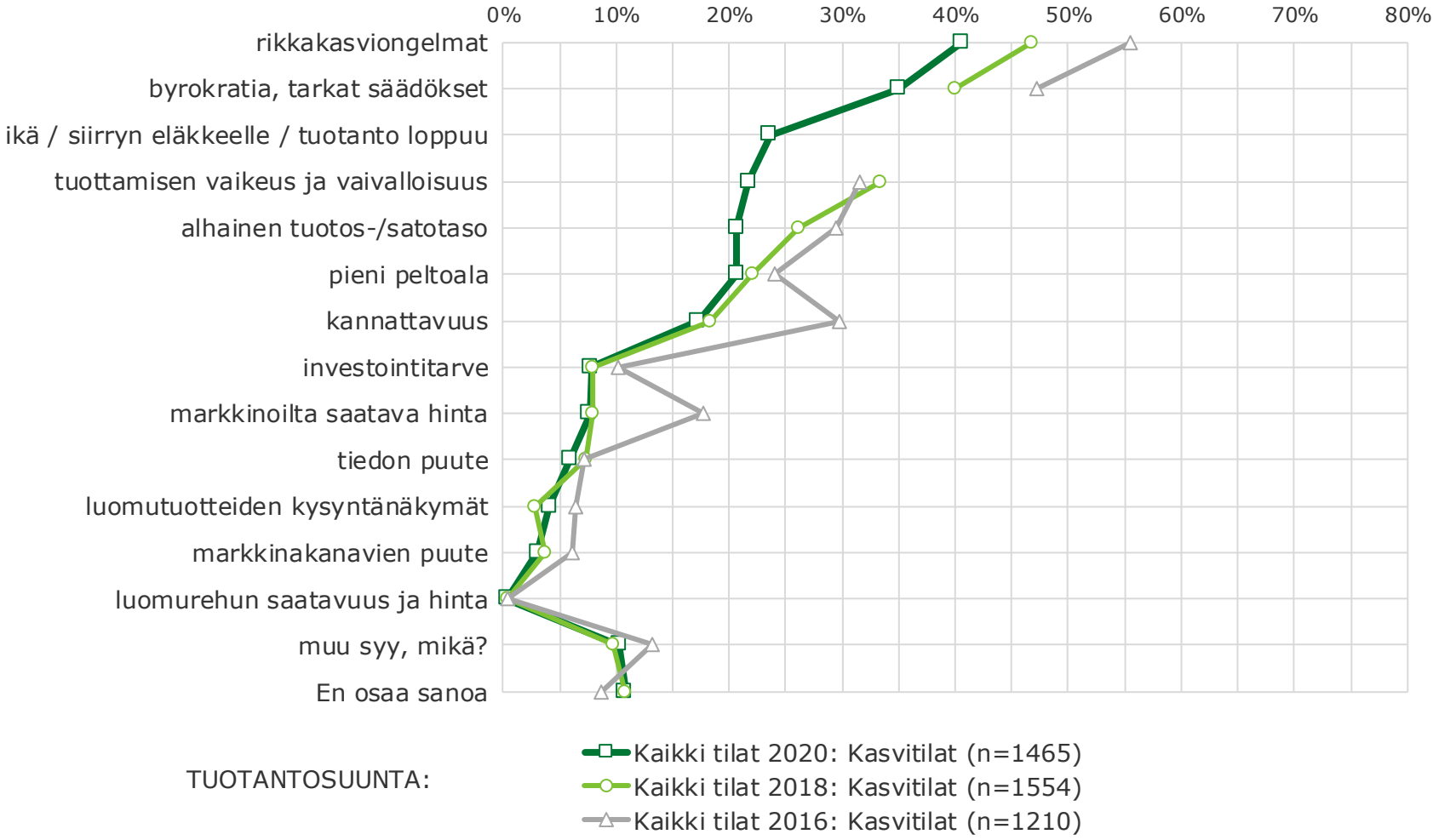
Miksi luomuun siirtyminen ei kiinnosta

TUOTANTOSUUNTA:

Luomuun siirtymisen esteet kasvitiloilla 2016-2020

Miksi ette ole kiinnostunut siirtymään luomuun?

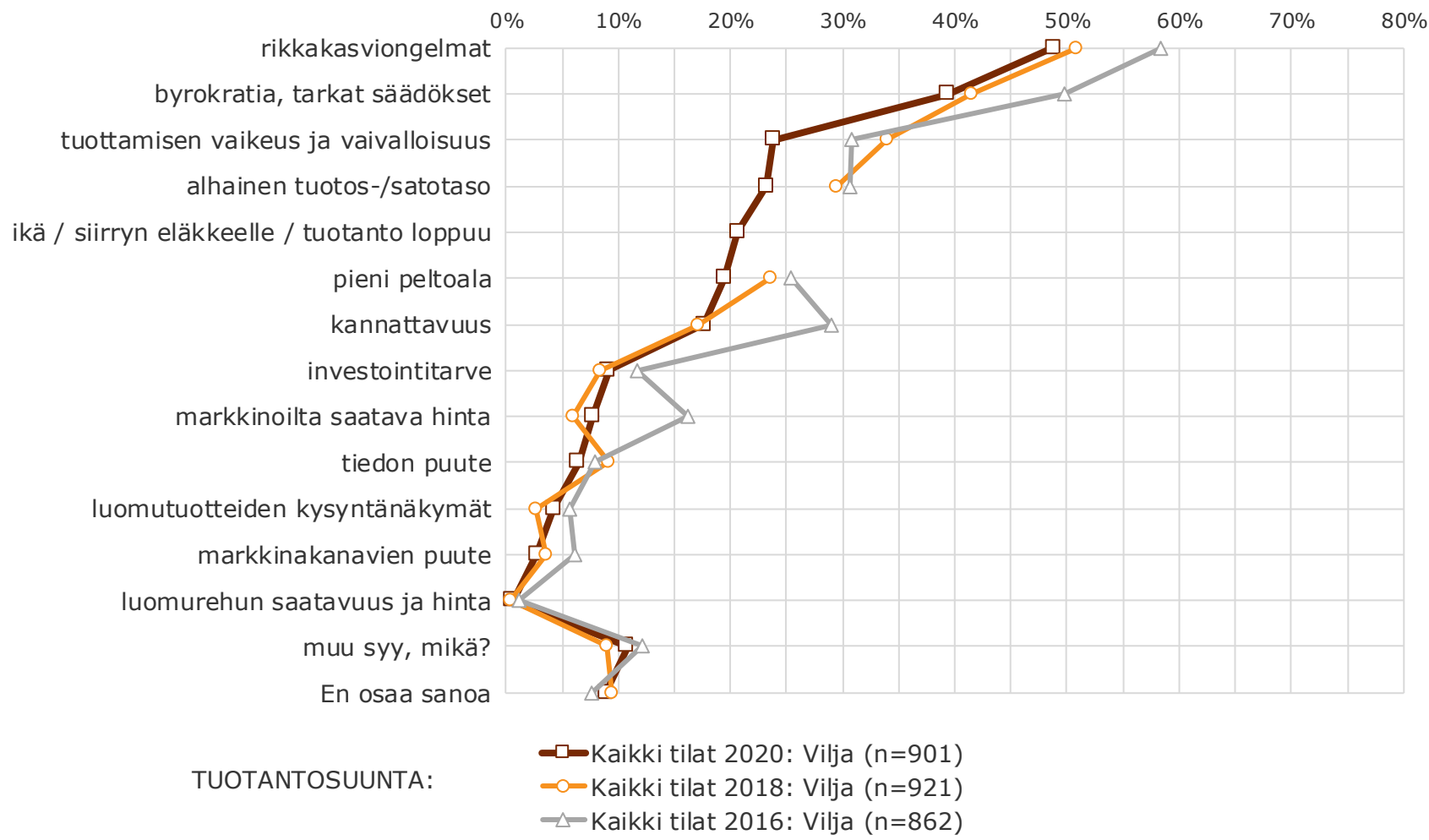

TUOTANTOSUUNTA:

- Kaikki tilat 2020: Kasvitilat (n=1465)
- Kaikki tilat 2018: Kasvitilat (n=1554)
- △ Kaikki tilat 2016: Kasvitilat (n=1210)

Luomuun siirtymisen esteet viljailoilla 2016-2020

Miksi ette ole kiinnostunut siirtymään luomuun?

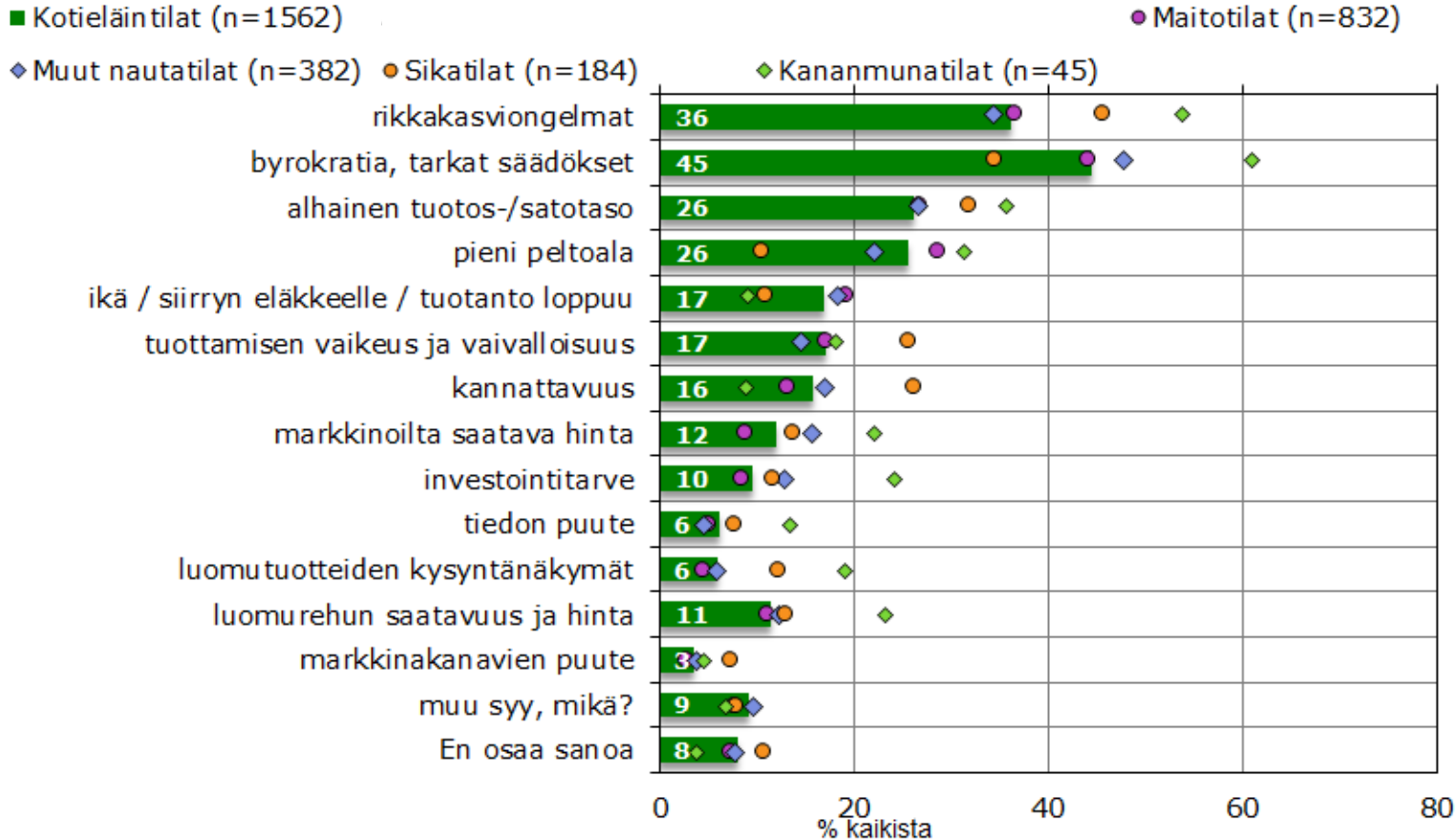
TUOTANTOSUUNTA:

- Kaikki tilat 2020: Vilja (n=901)
- Kaikki tilat 2018: Vilja (n=921)
- △ Kaikki tilat 2016: Vilja (n=862)

Kanatiloilla muita kotieläintiloja useammin byrokratia ja säädökset esteenä

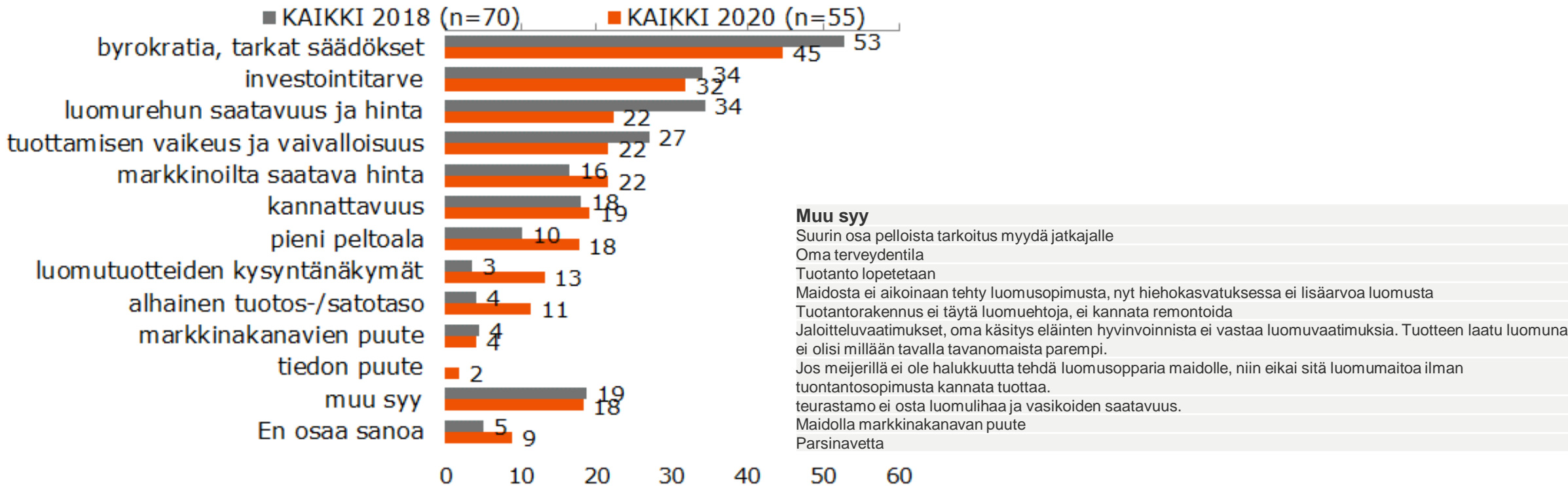
Miksi luomuun siirtyminen ei kiinnosta

TUOTANTOSUUNTA:

Byrokratia, investointitarve ja luomurehun saatavuus/hinta suurimmat esteet siirtää kotieläintuotanto luomuun tiloilla joilla kasvinviljely on jo luomussa

Jos kasvintuotanto luomussa, miksi ei

- Muu syy**
- Suurin osa pelloista tarkoitus myydä jatkajalle
  - Oma terveydentila
  - Tuotanto lopetetaan
  - Maidosta ei aikoinaan tehty luomusopimusta, nyt hiehoikasvatuksessa ei lisäarvoa luomusta
  - Tuotantorakennus ei täytä luomuehtoja, ei kannata remontoida
  - Jaloitteluvaatimukset, oma käsitys eläinten hyvinvoinnista ei vastaa luomuvaatimuksia. Tuotteen laatu luomuna ei olisi millään tavalla tavanomaista parempi.
  - Jos meijerillä ei ole halukkuutta tehdä luomusopparia maidolle, niin eikäi sitä luomumaitoa ilman tuotantosopimusta kannata tuottaa.
  - teurastamo ei osta luomulihaa ja vasikoiden saatavuus.
  - Maidolla markkinakanavan puute
  - Parsinavetta

KANTAR

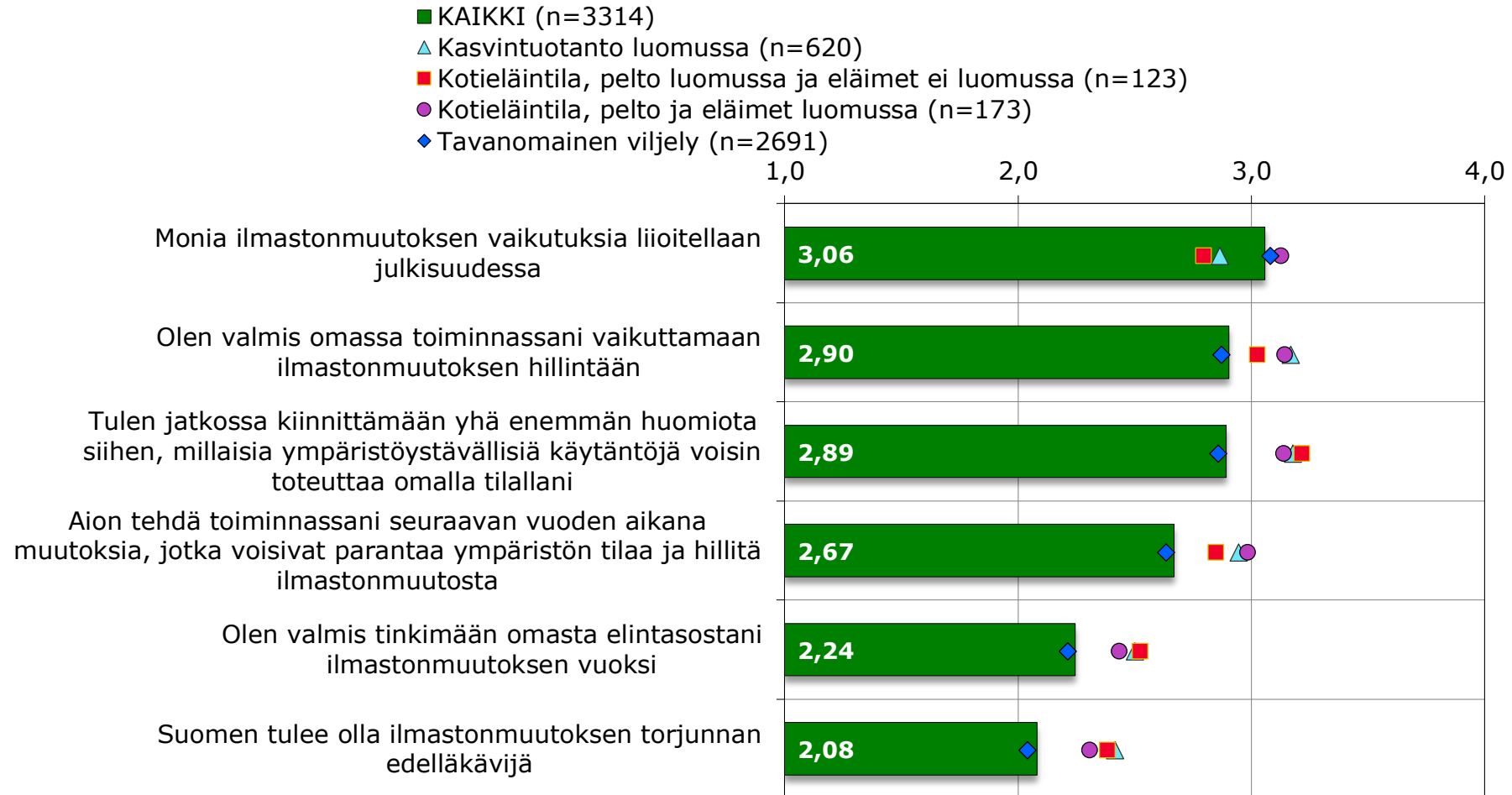
10

Ympäristötoimet

Luomukorvauksen ehdot

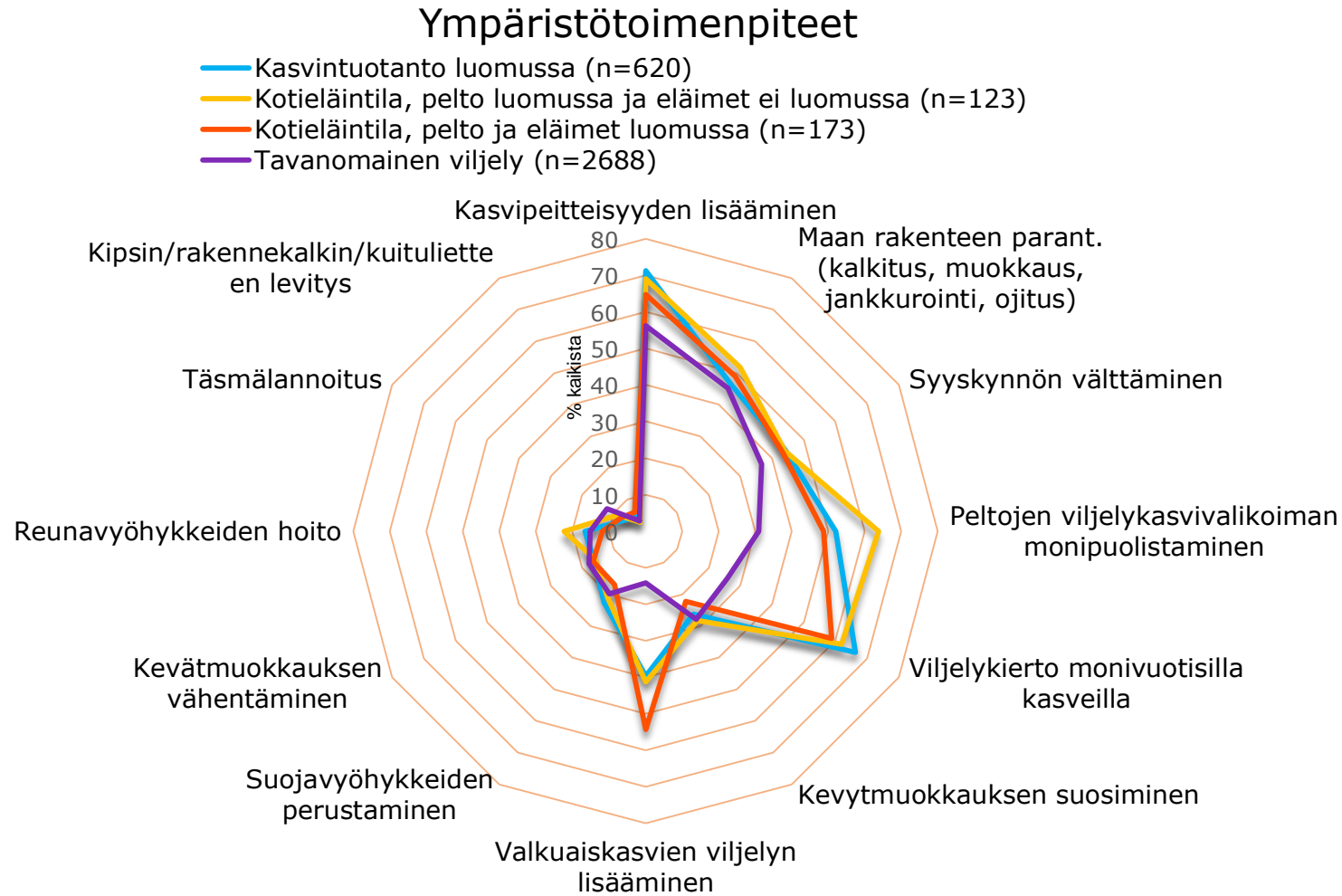
Kotieläinkorvaus

Luomutiloilla ympäristöasiat vahvemmassa roolissa

Keskiarvot vastauksista (vastausasteikko 1: Täysin eri mieltä <--> 5 Täysin samaa mieltä)

Suunnitellut ympäristötoimenpiteet

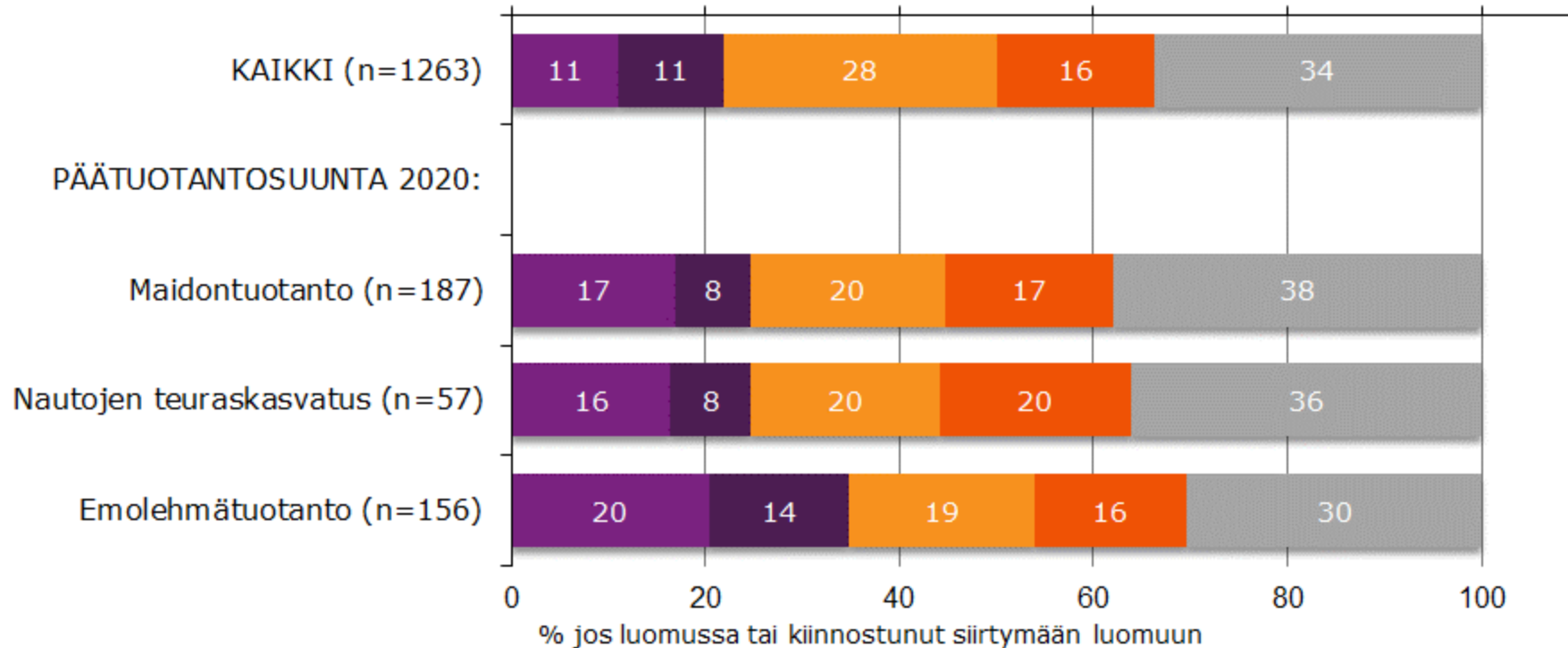

Myyntikasvien viljelyn velvoite jakaa mielipiteitä – suurin osa kuitenkin on sillä kannalla että nykyinen (30% pinta-alasta) sopii

Pitäisikö luomukorvauksen ehtona oleva myyntikasvien viljelyn velvoite olla...?

■ Selvästi nykyistä suurempi
 ■ Jonkin verran nykyistä suurempi
 ■ Nykyinen (30 % pinta-alasta)

■ Nykyistä pienempi
 ■ En osaa sanoa

Myyntikasvien viljelyn velvoite, taustoittain

Pitäisikö luomukorvauksen ehtona oleva myyntikasvien viljelyn velvoite olla...?

	KAIKKI	Tukialue					Tilakoko			
		AB	C1	C2	C2p-C4	C	-19.99	20-49.99	50-99.99	100-
Selvästi nykyistä suurempi	11	11	14	9	8	11	5	10	14	23
Jonkin verran nykyistä suurempi	11	13	10	9	8	9	5	10	16	16
Nykyinen (30 % pinta-alasta)	28	27	30	31	17	29	23	29	33	30
Nykyistä pienempi	16	13	14	21	29	19	19	21	12	6
En osaa sanoa	34	36	32	31	37	32	47	31	25	25

	Tuotantosuunta							
	Kotieläintilat	Kasvitilat	KANA	MAITO	SIKA	LAMMAS	ERIKOISTUNEET A	NAUTA, EMOLEHM
Selvästi nykyistä suurempi	15	9	15	14	33	19	8	21
Jonkin verran nykyistä suurempi	10	11	12	9	10	8	4	13
Nykyinen (30 % pinta-alasta)	22	31	45	20	28	22	27	21
Nykyistä pienempi	15	17	5	15	12	11	27	13
En osaa sanoa	39	31	23	41	17	41	33	32

	Luomu	
	Kasvintuotanto luomussa	Kotieläintuotanto luomussa
Selvästi nykyistä suurempi	9	22
Jonkin verran nykyistä suurempi	12	17
Nykyinen (30 % pinta-alasta)	39	25
Nykyistä pienempi	23	10
En osaa sanoa	18	26

Mielipiteet luomukotieläinkorvauksesta vaihtelee tuotantosunnittain

Miten luomukotieläinkorvaus tulisi maksaa?

